

بررسی رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (با تکیه بر پارک‌ها)

نوین تولایی¹ امیر اکبری قمصری² فاطمه خاکسار³
استادیار گروه مهندسی استادیار گروه جامعه‌شناسی کارشناس ارشد جامعه‌شناسی
شهرسازی دانشگاه مازندران دانشگاه شهید بهشتی گرایش پژوهشگری دانشگاه شهید بهشتی
(تاریخ دریافت: دی 92، تاریخ پذیرش: اسفند 92)

چکیده:

فضاهای عمومی فضاهایی‌اند که در آن‌ها تعامل چهره به چهره میان افراد در هر جنس و سن وجود دارد، لذا می‌تواند برای استفاده برخی گروه‌ها مثل زنان ناامن باشد. یکی از راهکارهایی که در ایران برای افزایش امنیت فضاهای شهری برای زنان به کار گرفته شده، تفکیک جنسیتی در این فضاها است. پژوهش حاضر سعی دارد با کاربرد ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی به بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (پارک‌ها) پردازد. به منظور بررسی جوانب مختلف موضوع، از میان فضاهای عمومی که در آنها تفکیک جنسیتی صورت پذیرفته، «پارک‌ها» انتخاب شده است. روش‌های استفاده شده در این تحقیق مصاحبه، مشاهده، بحث گروهی و پیمایش است که در روش پیمایش با استفاده از نمونه‌گیری احتمالی - انتخابی، 6 منطقه از شهر تهران انتخاب شده و 324 پرسشنامه در این مناطق پر شده است. نتایج تحقیق نشان دادند که 40 درصد از پاسخ‌گویان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها راضی و 60 درصد ناراضی بوده‌اند و میزان احساس ناامنی زنان در پارک‌های عمومی، میزان مذهبی و سنتی بودن فرد و خانواده او، میزان تفکرات فمینیستی افراد، میزان استفاده از پارک‌های بانوان و عمومی و رضایت از سایر جوانب زندگی بر میزان رضایت افراد از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها تأثیر دارد.

واژگان کلیدی: رضایت، تفکیک جنسیتی، فضاهای عمومی، پارک‌های عمومی، پارک‌های بانوان، تهران.

1. آدرس الکترونیکی: tavallaei@umz.ac.ir

2. آدرس الکترونیکی: amir221045@yahoo.de

3. آدرس الکترونیکی: Atefeh.khaksar@gmail.com

مقدمه

فضاهای عمومی شهر به عنوان فضاهایی که بسیاری از فعالیت‌های روزمره ما در آن صورت می‌گیرد از اهمیت قابل توجهی برخوردارند، اما استفاده از این فضاها تجربه‌ای است که برای همه افراد یکسان نیست و متغیرهایی نظیر سن، جنسیت، پایگاه اقتصادی - اجتماعی و مذهب در نوع و میزان استفاده شهروندان از این فضاها تأثیرگذار است. طراحی فضاهای عمومی شهری بایستی چنان باشد که امکان استفاده بهینه از این فضاها برای همه اقشار جامعه از جمله زنان فراهم شود، اما با توجه به تعاریف فضای عمومی می‌توان دریافت که زنان در استفاده از این فضاها اکثراً با محدودیت مواجه‌اند. به طور خلاصه می‌توان فضای عمومی را این گونه تعریف کرد: فضای عمومی شامل قسمت‌هایی از محیط طبیعی و مصنوعی است که عموم مردم به راحتی به آن دسترسی دارند مانند خیابان، میدان‌ها و سایر مسیرهایی که دیگران حق عبور از آن‌ها را دارند (رفعیان، 1381). بر اساس این تعریف نیاز به حضور در فضاهای عمومی برای همه گروه‌ها فارغ از جنسیت، سن، سطح درآمد، شغل و... امری ضروری است.

زنان به دلایل گوناگون نسبت به مردان ترس بیشتری از جرائم دارند و احساس ناامنی حاصل از این ترس روی میزان و نحوه حضور آنان در فضاهای عمومی تأثیرگذار خواهد بود. در این زمینه استانکو معتقد است ترس از جرم به طور ثابتی در زنان سه برابر مردان است (استانکو، 1992: 12). یکی از راه‌حل‌هایی که امروزه برای حل مشکل ناامنی زنان عنوان می‌شود، «تفکیک جنسیتی»¹ فضاهای عمومی است که تا حد زیادی می‌تواند در کاهش احساس ناامنی در زنان مؤثر باشد؛ زیرا منبع ترس یعنی مرد از معادله حذف شده و زنان را در فضایی عاری از جرائم جنسیتی قرار می‌دهد. اما این کار پیامدهایی را به دنبال خواهد داشت از جمله این که با تفکیک جنسیتی، ماهیت فضاهای عمومی تغییر کرده و در نهایت به فضایی نیمه عمومی - خصوصی تبدیل خواهد شد. مسلماً این امر منجر به باز تولید فضاهای عمومی مردانه و ناامن‌تر برای حضور زنان خواهد شد و به این صورت زنان به گونه‌ای از فضاهای کاملاً عمومی حذف شده و به فضایی زنانه و اختصاصی راه می‌یابند.

پارک‌های مخصوص زنان راه‌حلی است که به منظور ایجاد امنیت، راحتی و استفاده بیشتر از امکانات فضای عمومی ایجاد شده، اما بحث و نظرات مختلفی را در عرصه عمومی به دنبال داشته است. با وجود تمامی مزایا و معایب این اقدام، می‌توان گفت افراد بسیاری از این جداسازی‌های جنسیتی در فضاهای عمومی استقبال کرده و آن را چاره‌ای برای افزایش احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی می‌دانند. بدیهی است که این جداسازی در مواردی که امکان حذف ناامنی‌های شهری از طرق دیگر نباشد مفید است، اما آیا این راه‌حل را می‌توان در تمامی فضاها و حوزه‌های عمومی عملی کرد؟ آیا این راه‌حل به طور ریشه‌ای مسئله احساس ناامنی زنان در فضاهای عمومی را حل می‌کند یا با تغییر ماهیت فضاهای عمومی تنها صورت مسئله را پاک می‌کند؟

با توجه به مطالب فوق بر اساس نکاتی که دلبرت میلر (میلر، 1380: 31) برای تعیین اهمیت موضوع بیان کرده است، می‌توان گفت مسئله این تحقیق از این جهات دارای اهمیت است: 1- به موقع بودن: تفکیک جنسیتی موضوعی است که امروزه به عنوان راهکاری برای افزایش امنیت و آسودگی خیال بخشی از مردم این جامعه در حال گسترش است و بهتر است قبل از هرگونه اقدامی در این زمینه مطالعاتی در خصوص آن صورت گیرد. 2- مربوط بودن به مسئله‌ای علمی: فضاهای عمومی شهری موضوعی است که در حوزه جامعه‌شناسی شهری، مطالعات بسیاری را می‌طلبد. 3- مربوط بودن به جمعیتی بزرگ و سرنوشت‌ساز: تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی شهر تهران موضوعی است که به تمامی ساکنین شهر تهران مربوط می‌شود و زنان که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند گروه هدف آن هستند. 4- امکان خلق ابزار مشاهده و تولید و تحلیل داده. 5- پر کردن شکاف پژوهش: متأسفانه با وجود اقدامات صورت گرفته در جهت تفکیک جنسیتی در برخی فضاهای عمومی کشور هنوز مطالعات دقیق و سازمان‌یافته پیرامون این مسئله صورت نگرفته و هرگونه اقدامی در این خصوص بدون پشتوانه علمی لازم بوده است، لذا این پژوهش می‌تواند تلاشی در جهت پر کردن این خلأ پژوهشی نیز باشد.

در این پژوهش از میان فضاهای عمومی مختلف، پارک‌ها را به عنوان فضاهای عمومی که اخیراً با به وجود آمدن پارک‌های زنانه تفکیک جنسیتی در مورد آن‌ها اعمال شده است، بررسی می‌کنیم. البته ما در بررسی خود به بررسی میزان رضایت‌مندی از تفکیک

جنسیتی در سایر فضاها و اماکن عمومی نیز خواهیم پرداخت، اما به طور خاص به بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت مندی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها می‌پردازیم. در این راستا با استفاده از نظریات و چارچوب نظری و نیز با استفاده از تکنیک مصاحبه، بحث گروهی و مشاهده تعدادی عامل را به عنوان عوامل تأثیرگذار بر رضایت فرد از تفکیک جنسیتی انتخاب کرده و تأثیر آن را بر میزان رضایت افراد بررسی خواهیم کرد.

سوالات تحقیق

- رضایت مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (به خصوص پارک‌ها) دارای چه ابعادی است و میزان آن چقدر است؟
- عوامل مؤثر بر رضایت مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی کدام‌اند و تأثیر هر یک بر متغیر وابسته به چه میزان است؟

اهداف تحقیق

- تولید ابزاری برای جمع آوری داده‌ای عینی، معتبر و قابل اعتماد
- سنجش میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها
- سنجش میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی
- سنجش میزان رضایت از انواع تفکیک جنسیتی در پارک‌ها
- بررسی عوامل مؤثر بر رضایت مندی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

تعریف مفاهیم

تعریف مفهوم رضایت¹

بر مبنای ریشه‌یابی مفهوم رضایت، می‌توان گفت که رضایت با ارضای نیاز ارتباط ارگانیکی دارد. تا نیازی نباشد یا مطرح نشود و با وجود و طرح خود به دنبال برآوردن آن حرکتی، تلاشی و کوششی انجام نپذیرد، مقوله رضایت نمی‌تواند مطرح باشد. وقتی فرد نیازی داشته باشد تمام اعمال و اندیشه‌ها و حتی نگرش‌های فرد برای ارضای آن نیاز بسیج می‌شود تا برآورده می‌گردد (محسنی، 1382: 11). بنابراین می‌توان رضایت را این‌گونه

1. Satisfaction

تعریف کرد: «احساس خوشایندی که پس از برآورده شدن میل یا نیاز به دست می‌آید.» (دانشنامه انگلیسی اینکارتا).

تعریف مفهوم تفکیک جنسیتی¹

این اصطلاح که از دو واژه تفکیک² و جنسیت³ تشکیل شده است به طور کلی به فرایند جداسازی زنان و مردان در محیط‌های مختلف گفته می‌شود که با اهداف گوناگونی مثل جلوگیری از اختلاط غیرضروری زن و مرد، افزایش امنیت زنان در برابر جرائم و آزارهای جنسی، جلوگیری از ارتکاب گناه و... اعمال می‌شود. تفکیک جنسیتی گاهی به صورت الگویی مشخص و به صورت آگاهانه از سوی دولت‌مردان اعمال می‌شود و گاهی نیز به صورت خود به خودی اتفاق می‌افتد به این معنی که افزایش حضور یکی از دو جنس در یک فضا منجر به عدم حضور دیگری می‌شود.

تعریف مفهوم فضای عمومی شهری⁴

تعاریف مختلف فضای عمومی شهری بر ویژگی استفاده بدون محدودیت از این فضاها تأکید دارند، لذا فضاهایی که به هر دلیل عاملی بازدارنده در استفاده از آن وجود دارد عمومی محسوب نمی‌شوند. خیابان‌ها، میادین شهری، فضاهای سبز و پارک‌ها و... از جمله فضاهای عمومی شهری به شمار می‌آیند. گر و سایرین، فضای عمومی را «بستر» مشترکی می‌دانند که مردم فعالیت‌های کارکردی مراسمی را که پیونددهنده اعضای جامعه است، در آن انجام می‌دهند، چه روزمرگی معمولی باشد و چه جشنواره‌های دوره‌ای. صحنه‌ای است که به روی آن نمایش زندگی جمعی، در معرض دید قرار می‌گیرد (نقل از مدنی‌پور، 1379: 214-215).

-
1. gender division
 2. Division
 3. gender
 4. urban space

پیشینه پژوهش

در خصوص تفکیک جنسیتی تاکنون کار جدی علمی صورت نگرفته است. پژوهش‌هایی که مرتبط با موضوع دیده شدند عمدتاً بر امنیت زنان در فضاهای عمومی تأکید داشته‌اند که در اینجا به تعدادی از آنها اشاره می‌شود.

«زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری» یک پژوهش جامعه‌شناختی در خصوص امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری است که فردین علیخواه و مریم نجیبی ربیعی انجام داده‌اند. بر اساس نتایج این پژوهش، نیمی از زنان به هنگام تردد در شهر تهران احساس امنیت ندارند؛ در بین زنان تحصیل کرده و دارای درآمد بالا، زنانی که در محله آنها ساختمان‌ها و زمین‌های متروکه کم‌تر بوده و زنانی که از فعالیت‌های پلیس رضایت بیشتری داشته‌اند میزان ترس از جرم کم‌تر بوده است (علیخواه و نجیبی، 1385).

مقاله «احساس ناامنی در تجربه زنان از زندگی روزمره» که توسط یوسف اباذری، سهیلا صادقی فسایی و نفیسه حمیدی نوشته شده است، پژوهشی دیگر در این حوزه است. نویسندگان این مقاله برای تشریح تجربه ویژه زنان به مصاحبه با چهل تن از زنان ساکن در شهر تهران پرداخته و از آنها خواسته‌اند تا به تشریح نحوه مدیریت بدن خود در مواجهه با خطرات شهری و نیز احساس ناامنی حاصل از زندگی و رفت و آمد در فضاهای شهری بپردازند. نویسندگان این مقاله پس از بررسی مصاحبه‌ها، زنان را در گروه‌های مشابه طبقه‌بندی کرده و به تشریح هر دسته پرداخته‌اند و نحوه برخورد و واکنش هر یک را در مقابل جرائم و ناامنی‌ها در قالب ویژگی‌های خاص هر گروه تشریح می‌کنند (اباذری و دیگران، 1387).

بمانیان و دیگران (1388) در «سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری (مورد: محدوده اطراف پارک شهر - تهران)»، به این نتیجه رسیده‌اند که در بعد کالبدی - اجتماعی، آشنا بودن محیط از اهمیت بالاتری نسبت به شهرت محیط برخوردار است و در بعد اجتماعی، شاخص فقدان عدالت در فضا بیشترین درجه اهمیت را دارد.

«جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری» عنوان مقاله آتوسا مدیری در رشته شهرسازی است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که نقش جرم در کاهش

احساس امنیت بیش از خشونت است (مدیری، 1385). پژوهش دیگری که در رشته طراحی شهری انجام گرفته است، پایان‌نامه کارشناسی ارشد فرانک فرزانه با عنوان «راهنمای طراحی شهری معطوف به جنسیت» است (فرزانه، 1385). «بررسی عوامل محدود کننده حضور زنان در فضاهای شهری» که نویسنده‌های آن راضیه رضازاده و مریم محمدی هستند نیز، عنوان پژوهش دیگری در حوزه شهرسازی است که بر ضرورت حضور زنان به عنوان گروهی اجتماعی و بهره‌مند از حقوق شهروندی در فضاهای شهری تأکید دارد (رضازاده و محمدی، 1390).

چارچوب نظری

نظریه نیازها

بر اساس ارتباط تنگاتنگ و ارگانیک بین رضایت و نیازها، بدیهی است که تئوری‌های نیازهای انسانی به عنوان اولین عامل برای تبیین رضایت در این تحقیق مورد بررسی قرار گیرند. استراتژی ما در این زمینه، استفاده از مهم‌ترین عناصر از میان انواع نیازها بود که برای تبیین رضایت از نظر تئوریک، قدرت بالایی داشته باشند. بدین منظور بعد از بررسی تئوری‌های سلسله مراتب مازلو، نظریه سه نیاز مک کله لند، نظریه نیازهای آشکار موری و اتکینسون و نظریه ای. آر. جی آلدرفر (مازلو، 1375: 86-74؛ مورهد، گریفین 1989: 98 – 92؛ رابینز، 1991: 332-316)، اقدام به گزینش و بررسی سه نوع مهم‌تر نیازها یعنی نیاز به روابط اجتماعی، نیاز به ایمنی و نیاز به احترام پرداختیم که در اینجا به تشریح این سه نیاز اقدام خواهد شد.

نیاز به عشق و روابط اجتماعی¹: داشتن ارتباط با انسان‌های دیگر و احساس تعلق خاطر کردن یکی از نیازهای فطری انسان‌ها است. عقیم گذاشتن این نیاز، معمولی‌ترین علت ناسازگاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی شدید است. یکی از دلایل استفاده از فضاهای عمومی شهری برآورده کردن این نیاز در رابطه با سایر افراد جامعه است، لذا میزان ارضای این نیاز در فضاهای عمومی گوناگون می‌تواند عامل تأثیرگذاری بر رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسیتی در این گونه فضاها باشد.

1. Need for Affiliation or Love

نیاز به احترام¹: از میان دو بعد این نیاز، یعنی احترام درونی (به معنی نیاز به داشتن عزت نفس و شرافت) و احترام بیرونی (به معنی برخورداری از منزلت و آبرو و مورد توجه و احترام دیگران قرار گرفتن) در این تحقیق، بعد بیرونی نیاز به احترام مورد توجه و بررسی قرار گرفت. این طور به نظر می‌رسد که برخی فضاهای عمومی نسبت به برخی دیگر، این نیاز را کمتر ارضا می‌کنند. برای مثال در برخی پارک‌ها زنان احساس بی‌احترامی نسبت به خود را با نگاه‌ها و گاهی کلام‌های تحقیرآمیز احساس می‌کنند، لذا میزان ارضای این نیاز نیز می‌تواند بر رضایت‌مندی افراد از تفکیک فضاهای عمومی تأثیرگذار باشد.

نیاز به ایمنی²: طبق نظریه مازلو، اگر نیازهای فیزیولوژیک نسبتاً خوب ارضا شوند آنگاه مجموعه جدیدی از نیازها پدید می‌آیند که می‌توانیم آن‌ها را به‌طور کلی جزو نیازهای ایمنی طبقه‌بندی کنیم. مثل امنیت، ثبات، وابستگی، حمایت، رهایی از ترس، از نگرانی و آشفتگی، نیاز به سازمان، نظم، قانون، محدودیت، داشتن حامی مقتدر و الی آخر (مازلو، 1375: 74). بر اساس نظر مازلو، این نیاز در فرد ممکن است به حدی برسد که برای او همه چیز کم‌اهمیت‌تر و کم‌ارزش‌تر از «ایمنی» شمرده شود. از آنجا که نیاز به ایمنی در شهرها از اهمیت بسزایی برخوردار است، در این قسمت به برخی از نظریات امنیت در فضاهای شهری نیز اشاره می‌کنیم.

نظریات امنیت در فضاهای شهری:

ارضای نیاز به ایمنی، در شهرهای جدید مفهومی تازه یافته و امنیت شهرها در دوره کنونی به عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی مسئولین شهری به شمار می‌رود. زیرا ویژگی‌های فضایی محیط شهری می‌تواند پرورش‌دهنده جرائم خاصی باشد و مهم‌تر آنکه آسیب‌ها و پیامدهای ترس از جرائم برای همه گروه‌های اجتماعی به یک اندازه نیست. برخی از گروه‌های اجتماعی، به ویژه زنان، بنا به برخی مشاهدات و تجارب خود در زندگی بیشتر دچار احساس ترس از جرم می‌شوند. طبق نظر استانکو (1992: 12)، «به دلایل گوناگون به طور ثابتی ترس از جرم در زنان سه برابر مردان است.» بر اساس نظریات امنیت در

1. Need for Esteem

2. Need for Security/Safety

فضاهای شهری، استدلال می‌شود که برخی فضاهای شهری به گونه‌ای هستند که زمینه ترس بیشتری را فراهم می‌آورند. جین جاکوبز (1965: 18)، بیان می‌کند که آرامش فضای شهری ابتدا به وسیله پلیس تأمین نمی‌شود ولی با حضور پلیس ضروری می‌شود. آرامش فضای شهری، ابتدا به وسیله شبکه ناخودآگاه و پیچیده اجتماعی و استانداردهای موجود میان مردم حفظ می‌شود. اسکار نیومن (1973) برخی از عقاید جاکوبز را توسعه داده و بر نظارت فعالانه و تعریف عرصه‌ها تأکید کرده است. نیومن بیگانگی، عدم وجود نظارت و در دسترس بودن راه فرار را سه فاکتور افزایش جرم در محله‌های مسکونی بر می‌شمرد و معتقد است که با استفاده از سازوکارهای نمادین شکل دادن عرصه‌های تعریف شده، می‌توان یک محیط را تحت کنترل ساکنان آن قرار داد. یکی از اصول نظریه فضای قابل دفاع نیومن، تعریف و حفاظت مرزهای یک محیط بود، او معتقد بود باید جلوی غریبه‌ها را گرفت و به این ترتیب از خطر جنایت محفوظ ماند، اما از نظر هیلیر و هنسون، ایمنی شهر در صورتی تأمین می‌شود که غریبه‌ها حذف نشوند بلکه کنترل شوند. همان‌طور که جاکوبز به آن اشاره کرده، ورود کنترل شده غریبه‌ها و تماس مستقیم آن‌ها با ساکنان است که پدیدآورنده ایمنی شهری است. بنابراین از نظر هیلیر و هنسون، نظریه قابل دفاع که بر پایه حذف غریبه‌ها است و صرفاً با نظارت ساکنان بر فضاها صورت می‌گیرد، هرگز کارایی نخواهد داشت. (مدنی پور، 1379: 122-120)

با توجه به نظریات فوق می‌توان دو ایده اساسی برای افزایش حس امنیت زنان پیشنهاد کرد:

- طبق نظر جاکوبز، با افزایش کنترل غیر رسمی، افزایش کاربری فضاها و ایجاد فضاهای امن با تغییر در فرم فضاها، محیط‌های عمومی را برای زنان امن‌تر کرده و احساس امنیت آنان را بالا برد.

- طبق نظر نیومن و سایرین با محصور کردن فضاها و حذف غریبه‌ها از فضا و اختصاص محدوده معین، احساس امنیت را در زنان بالا برد.

استفاده از راهبرد دوم می‌تواند در جامعه ما منجر به ایجاد فضاهای محصور مخصوص بانوان شود که با حذف عامل خطر یعنی مردها (مانند غریبه‌ها در نظریه نیومن) و قطع ارتباط بین این دو، سعی بر ایجاد احساس امنیت در زنان دارد. البته این احساس امنیت در این مورد تنها محدود به همان فضا بوده و به محض خروج از فضا و ورود به فضاهای

عمومی دیگر از بین خواهد رفت. از پیامدهای دیگر این عمل طبق نظر هیلیر و هنسون، کاهش حس انسجام اجتماعی بر اساس جداسازی زنان و مردان از یکدیگر خواهد بود. با توجه به نظریات فوق، می توان دریافت از علل عمده عدم حضور زنان در فضاهای عمومی مختلط ترس آنان از جرائم و عدم وجود احساس امنیت آن‌ها در این گونه فضاها است، لذا میزان احساس امنیت زنان عامل مهمی در رضایت‌مندی آنان از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی خواهد بود، که به عنوان یک متغیر اساسی در این تحقیق سنجیده شده است.

نظریه‌های اجتماعی شدن¹

اجتماعی شدن فرایندی است که به انسان، راه‌های زندگی کردن در جامعه را می‌آموزد، شخصیت می‌دهد و ظرفیت‌های او را در جهت انجام وظایف فردی به عنوان عضو جامعه، توسعه می‌بخشد (کوئن، 1376: 103). خانواده یکی از عمده‌ترین عوامل اجتماعی کردن کودک در کنار مدرسه، گروه همسالان و رسانه‌های جمعی است، زیرا فرایند اجتماعی شدن کودک از خانواده شروع می‌شود. پارسونز برای خانواده مدرن دو کارکرد «اساسی و غیر قابل تقلیل»² قائل است: اجتماعی کردن اولیه فرزندان و ثبات شخصیت بزرگسالان جامعه (پارسونز و بالز، 1956: 16). بر اساس نظریه پارسونز، اجتماعی شدن فرایندی یک طرفه است که در سراسر عمر نیز باقی خواهد ماند. کونینگ نیز از خانواده کوچک (هسته‌ای) به عنوان مهم‌ترین گروه صمیمی نام می‌برد و مهم‌ترین کارکرد آن را «تولید شخصیت اجتماعی - فرهنگی» می‌داند (اعزازی، 1376: 173).

بر اساس نظریات اجتماعی شدن، نوع خانواده و نظام ارزشی حاکم بر آن (سنتی در مقابل مدرن، مذهبی در مقابل غیر مذهبی و پدرسالار در مقابل مادر سالار) و هم‌چنین نوع الگوهای تربیتی بکار رفته در خانواده (استبدادی در مقابل دموکراتیک، سهل‌گیری در مقابل سخت‌گیری و والد محوری در مقابل فرزند محوری)، می‌تواند یکی از عناصر

1. Socialization

2. basic and irreducible

شکل‌دهنده تفکر و نگرش افراد نسبت به موضوعات مختلف باشد و طبعاً بر ارزیابی و میزان رضایت‌مندی آنان از مسائل مختلف مؤثر است.

نظریه‌های نظام ارزشی فرد

ارزش‌ها از دید رهبرگ (2001: 72) «ایده‌های مشترک اکثریت اعضای گروه درباره این موضوعات است که چه چیزی خوب یا بد، مناسب یا نامناسب و مطلوب یا نامطلوب است. بنابراین ارزش‌ها تعیین‌کننده شیوه‌های زندگی انسان‌ها هستند.» گی روشه (1376: 76) در تعریف ارزش بیان می‌دارد: «ارزش‌ها، شیوه‌هایی از بودن یا عمل هستند که شخص یا گروهی آن را به مثابه آرمان می‌شناسد و افراد یا رفتارهایی را که به آن نسبت داده می‌شوند مطلوب و مشخص می‌کند». از دیدگاه جامعه‌شناختی، ارزش‌ها معیارهایی هستند که به کمک آن‌ها گروه یا جامعه امکان می‌یابد اهمیت اشخاص، الگوهای رفتاری، هدف‌ها و دیگر اعیان اجتماعی - فرهنگی را ارزیابی کند. (نیک گهر، 1369: 28) بر این اساس می‌توان بیان کرد که دستورالعمل‌های رفتار در هر جامعه از ارزش‌های آن جامعه ناشی می‌گردد. می‌توان گفت که همه هنجارها در یک ارزش اجتماعی اساسی ریشه دارند (رابرتسون، 1374: 64). به این ترتیب یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نگرش و ارزیابی افراد از موضوعات گوناگون، نظام ارزشی آنان است. نظام ارزشی طبق نظر رفیع پور (1378: 269) «هنگامی شکل می‌گیرد که ارزش‌ها در نظامی از معیارها و ملاک‌ها و در یک شبکه روابط علی و مرتبط با هم قرار می‌گیرند و در واقع یک نوع ارتباط، پیوستگی و تقدم و تأخر را نشان می‌دهند». هم‌چنین جاناتان ترنر (1994: 37) نظام ارزشی را «سازمان‌دهی ارزش‌ها در نظامی از معیارها و ملاک‌ها برای ارزیابی شایسته بودن رفتار کنشگران» تعریف می‌نماید. بر اساس همین رویکرد، در این تحقیق به دنبال سنجش ایده‌آل‌های ذهنی افراد از فضای دلخواه و هم‌چنین سنجش جایگاه ارزش‌های مذهبی و ارزش‌های سنتی در نظام ارزشی پاسخگویان بوده‌ایم.

نظریات فمینیستی

در جامعه‌شناسی متعارف و اولیه، جنسیت و نابرابری جنسی در حاشیه زندگی اجتماعی قرار داشت و به آن کم‌توجهی می‌شد. جامعه‌شناسی اولیه، تصویری از زندگی اجتماعی

ترسیم می‌کرد که به شدت مورد انتقاد فمینیست‌ها قرار گرفت. در این تصویر، زندگی و رفتار زنان فقط در عرصه خصوصی معنا داشت؛ نقش آنان همسری و مادری بود و نیز باید از آنچه به واسطه توانایی باروری‌شان به آنان تحمیل می‌شد، پیروی می‌کردند. توجه اصلی جامعه‌شناسان به عرصه عمومی بود و لذا به تقسیم کار جنسی و مسائل مرتبط با جنسیت چندان علاقه‌مند نبودند (جلایی پور و محمدی، 1387: 70 - 69). این مسئله‌ای بود که فمینیست‌ها در آن دوره با آن مخالفت کردند و سعی کردند تا نشان دهند چگونه در زندگی زنان و مردان، این دو عرصه با هم رابطه‌ای تنگاتنگ دارند و عرصه‌هایی مجزا و غیرقابل نفوذ و یا غیرقابل تغییر نیستند.

نهضت فمینیستی معاصر در اواخر دهه 1960، ابتدا در آمریکا و سپس در اروپای اوایل دهه 1970 اوج گرفت و طی دو دهه بعدی در سراسر جهان انتشار یافت (کاستلز، 1384: 217). وجه مشترک بنیادینی که زیربنای نهضت فمینیسم است عبارت است از: تلاش تاریخی، فردی و نیز جمعی، رسمی و غیررسمی، برای تعریف مجدد زن بودن در تقابل مستقیم با پدرسالاری (کاستلز، 1384: 218). نظرات فمینیستی، تنوع و گوناگونی بسیار دارند و گاهی آنقدر پراکنده به نظر می‌رسند که از این جهت مورد نقد قرار می‌گیرند. اما به طور کلی در میان نظرات فمینیستی، 4 دسته قابل تشخیص و توضیح هستند: فمینیسم لیبرال، فمینیسم رادیکال، فمینیسم مارکسیستی و فمینیسم سوسیالیستی (ریترز، 1384؛ آبوت و والاس، 1380؛ جلایی پور و محمدی 1387).

بر اساس نظرات عنوان شده، موارد زیر به عنوان معرف‌های نگرش‌های فمینیستی به طور کلی برگزیده شده است. اعتقاد به تقسیم کار برابر در منزل، اعتقاد به تقسیم فعالیت‌های اقتصادی در خارج از منزل (به این معنا که زن هم می‌تواند مانند مرد در عرصه عمومی فعالیت اقتصادی انجام دهد)، اعتقاد به استقلال زن در تصمیم‌گیری‌ها بدون وابستگی به مرد و دو اصل اولیه نظرات فمینیستی که برابری ذاتی زن و مرد و برابری حقوقی زن و مرد در جامعه است.

در خصوص تفکیک جنسیتی و فمینیسم نیز دو دیدگاه وجود دارد که هر دو در مخالفت با شکل‌گیری پارک‌های بانوان مطرح می‌شود. نخستین دیدگاه را ضد فمینیست‌ها مطرح می‌کنند و آن این است که ایجاد پارک‌های بانوان منجر به همبستگی زنان و قوت

گرفتن تفکرات فمینیستی آنان خواهد شد، لذا ایجاد پارک‌های بانوان را موجب تقویت فمینیسم می‌دانند. دومین دیدگاه که از طرف برخی فمینیست‌ها مطرح می‌شود این است که تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی و وارد کردن دوباره زنان به عرصه خصوصی منجر به فاصله گرفتن آنان از عرصه‌های عمومی می‌شود. این افراد معتقدند در هیچ مکان عمومی نباید جداسازی صورت گیرد چرا که باعث کاهش حضور زنان در فضای عمومی و مردانه شدن هرچه بیشتر فضای عمومی خواهد شد. در این پژوهش تأثیر دیدگاه‌های فمینیستی افراد بر رضایت از تفکیک جنسیتی را بررسی خواهیم کرد.

نظریات پیوند اجتماعی

بر اساس این دیدگاه، هرچه ارتباطات اجتماعی بین افراد یک اجتماع یا محله وسیع‌تر باشد، احساس تعلق خاطر به اجتماع شکل خواهد گرفت و این چنین احساسی باعث کاهش ترس از جرائم در بین آنان خواهد شد و این امر بر حضور آنان در فضاهای عمومی تأثیرگذار خواهد بود. در این زمینه، مری (1981: 31) دریافت که ساکنینی که فاقد هر نوع پیوند یا ارتباط اجتماعی بودند، ترس بیشتری از جرائم داشتند. فیشر (1982: 70) نیز نشان داده است که بی‌اعتمادی بین همسایگان و بین هم محله‌ای‌ها باعث می‌شود آنان ارتباطات کم‌تری داشته باشند. فقدان ارتباطات و فضای بی‌اعتمادی باعث می‌شود تا ساکنان نسبت به دنیای بیرون از خود ترس و واگمه نشان دهند. هم‌چنین گرین برگ و همکارانش (1982: 28) نشان داده‌اند که دل‌بستگی عاطفی به عنوان عنصر اساسی همبستگی اجتماعی، عامل اصلی کنترل منطقه‌ای به شمار می‌رود، چرا که احساس تعلق خاطر به اجتماع باعث می‌شود تا افراد احساس کنند که تحت کنترل اجتماع‌شان قرار دارند و اجتماع به فکر آنان است، از این رو احساس داشتن پشتیبان کرده و در نتیجه محله‌شان را امن‌تر از آن چیزی فرض می‌کنند که واقعاً آن گونه است. لذا می‌توان به این نتیجه رسید که 3 عامل روابط اجتماعی، اعتماد و دل‌بستگی عاطفی به عنوان عوامل پیوند اجتماعی عوامل تأثیرگذاری بر میزان احساس امنیت افراد در فضاهای عمومی و در نتیجه رضایت‌مندی آنان از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی هستند. به همین جهت این عوامل را در این تحقیق خواهیم سنجید و تأثیر آنها را بر متغیر وابسته بررسی خواهیم کرد.

نظریه نابرابری

چلبی در کتاب «جامعه‌شناسی نظم»، چهار نوع نابرابری را ذکر می‌کند که عبارت‌اند از: 1- نابرابری موضعی 2- نابرابری بیرونی 3- نابرابری بخشی 4- نابرابری فضایی (چلبی، 1386: 180). در این تحقیق از دو نوع نابرابری بیرونی و نابرابری فضایی نظریه‌ایشان که تا حد زیادی به موضوع این پژوهش مربوط می‌شوند، استفاده کردیم که در اینجا به طور مختصر تشریح می‌گردند:

«نابرابری بیرونی براساس شرایط اجتماعی تولد بر افراد اعمال می‌شود، یعنی آنچه امروز از آن با عنوان پایگاه محول (در برابر پایگاه محقق که براساس شایستگی به وجود می‌آید) یاد می‌شود. نابرابری بیرونی توزیع محولی جمعیت در مواضع اجتماعی موجود در جامعه است، یعنی اینکه آحاد جامعه بر اساس ویژگی‌های محول مثل سن، جنس، قومیت، زبان، نژاد و... در مواضع مختلف اجتماعی توزیع شوند» (چلبی، 1386: 198-194).

منظور از نابرابری فضایی، «توزیع نابرابر فرصت‌ها و مواضع اجتماعی در فضا است. نابرابری فضایی یا نابرابری منطقه‌ای در هر جامعه‌ای می‌تواند جلوه‌های مختلفی به خود بگیرد. اشکال قابل رؤیت آن در کشورهای در حال توسعه عبارت است از: نابرابری بین شهر و روستا، نابرابری بین شهرهای بزرگ و کوچک، نابرابری جغرافیایی درون شهرهای بزرگ (به اصطلاح شمال و جنوب)، نابرابری بین مناطق محروم و برخوردار و...» (چلبی، 1386: 201).

بر اساس این نظریه، یکی از پیامدهای احساس نابرابری در افراد افزایش احساس نارضایتی آنان در زمینه‌های مختلف است. لذا در این پژوهش میزان احساس نابرابری بیرونی و فضایی را در افراد سنجیده و تأثیر آن را بر میزان رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی بررسی خواهیم کرد.

نظریه تسری¹

نظریه تسری که به تئوری سرایت نیز مشهور است، توسط گرونبرگ¹ مطرح شده است. این تئوری معتقد است که رضایت از یک بخش از زندگی بر روی رضایت از بخش‌های

1. spill-over theory

دیگر زندگی مؤثر است (رفیع پور، 1372: 17). هم‌چنین بر اساس این تئوری، «ناخشنودی از کار بر کل زندگی فرد تأثیر می‌کند.» (از کمپ، 1377: 278) بر اساس این نظریه، رضایت از جوانب مختلف زندگی روی هم تأثیر دارند، اگر فردی از برخی جوانب زندگی اش مثل زندگی خانوادگی یا شغلی راضی نباشد، این احساس نارضایتی او روی رضایت از دیگر مسائل نیز تأثیر می‌گذارد و نمی‌توان از او انتظار داشت که برای مثال از وضعیت تفکیک فضاهای شهری راضی باشد.

پایگاه اقتصادی اجتماعی²

پایگاه اقتصادی اجتماعی که از ترکیب سه متغیر تحصیلات، درآمد و منزلت شغلی (دونکان، 1961) به دست می‌آید، در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفت تا تأثیر آن بر ارزیابی و رضایت‌مندی پاسخگویان از تفکیک فضاهای شهری سنجش شود.

نظریات مربوط به عوامل زمینه‌ای

عواملی نظیر جنس، سن، تحصیلات، وضع تأهل، شغل، درآمد، محل زندگی و... عواملی هستند که بر میزان احساس امنیت در فضاهای عمومی مؤثرند و از این طریق می‌توانند بر میزان رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی مؤثر باشند. در این زمینه فرارو (1996: 669) معتقد است که احساس ناامنی و ترس در زنان جوان بیشتر تحت تأثیر ترس از تعرض جنسی است. در ادامه کار فرارو، وار (1984: 659) نیز معتقد بود که زنان زیر 35 سال عمدتاً نگران تجاوز جنسی هستند، ولی وقتی که پا به سن می‌گذارند این ترس در آن‌ها از بین نرفته و به شکل جدید، دوباره ظهور می‌یابد. از نظر وار، در زنان پیر ترس از جرم، ناشی از آسیب‌پذیری فزاینده آنان است. براونگارت (1980: 230) نیز در این خصوص عقیده دارد که ترس از خطر آزار و اذیت به طور خاص در بین آن بخش‌هایی از جمعیت بیشتر است که آسیب‌پذیرتر و منزوی‌تر هستند، به ویژه پیرزن‌ها در

1. Gruneberg
2. Socioeconomic Index

این بخش قرار دارند. پان تاسیز (2000: 40) نیز معتقد بود به دلایل گوناگون ترس از جرم در زنان فقیر بیشتر از سایرین است.

فرضیه‌های تحقیق

در این تحقیق سعی خواهد شد تا فرضیات زیر مورد بررسی قرار گیرند. به این صورت که میزان رضایت مندی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها به عنوان متغیر وابسته، تابع متغیرهای مستقل زیر است:

- میزان احساس امنیت زنان در پارک‌های عمومی
- میزان پیوندهای اجتماعی فرد
- ویژگی‌های اجتماعی شدن فرد در خانواده و تفاوت در نوع و سبک تربیتی خانواده‌ها
- میزان سنتی و دینی بودن نظام ارزشی فرد
- میزان احساس نابرابری در فرد
- میزان نگرش‌های فمینیستی فرد
- میزان برطرف شدن نیاز به احترام در فرد
- میزان برطرف شدن نیاز به روابط اجتماعی
- میزان استفاده فرد از پارک‌ها
- رضایت از سایر جوانب زندگی
- رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر اماکن عمومی
- پایگاه اقتصادی - اجتماعی فرد
- میزان آگاهی و سطح تحصیلات خانواده فرد
- نظر همسر فرد

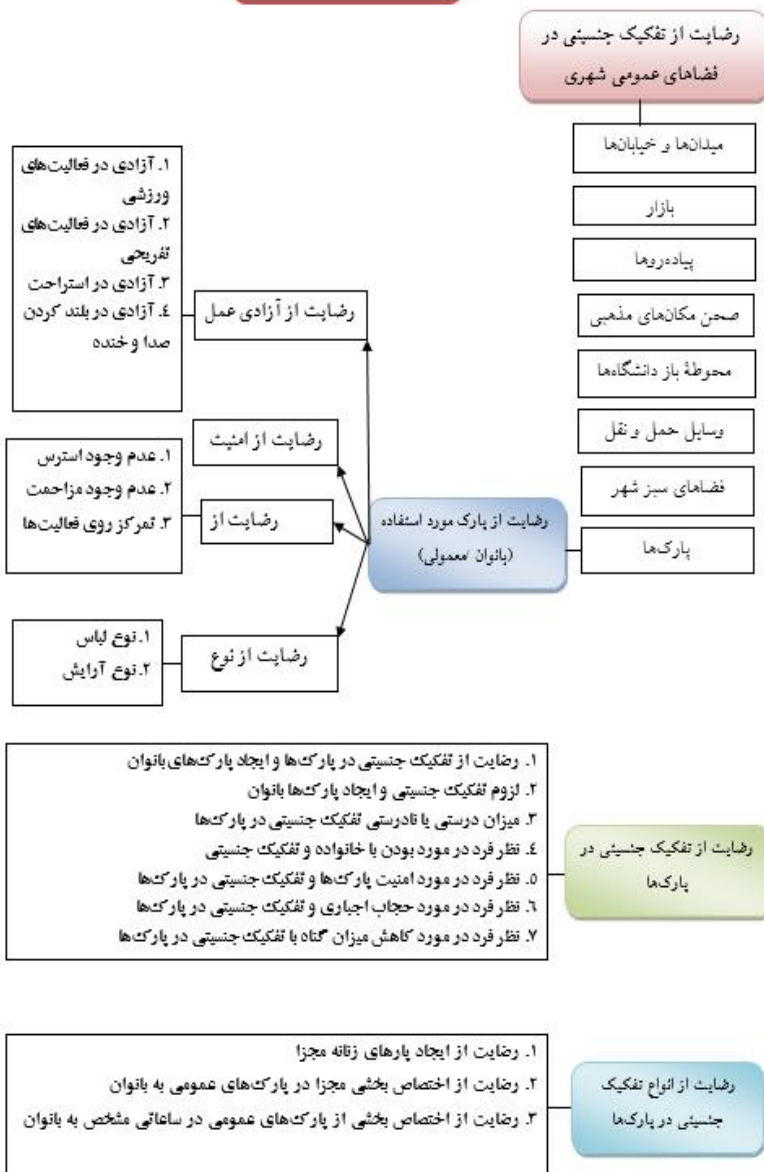
نحوه سنجش متغیرهای مستقل و وابسته

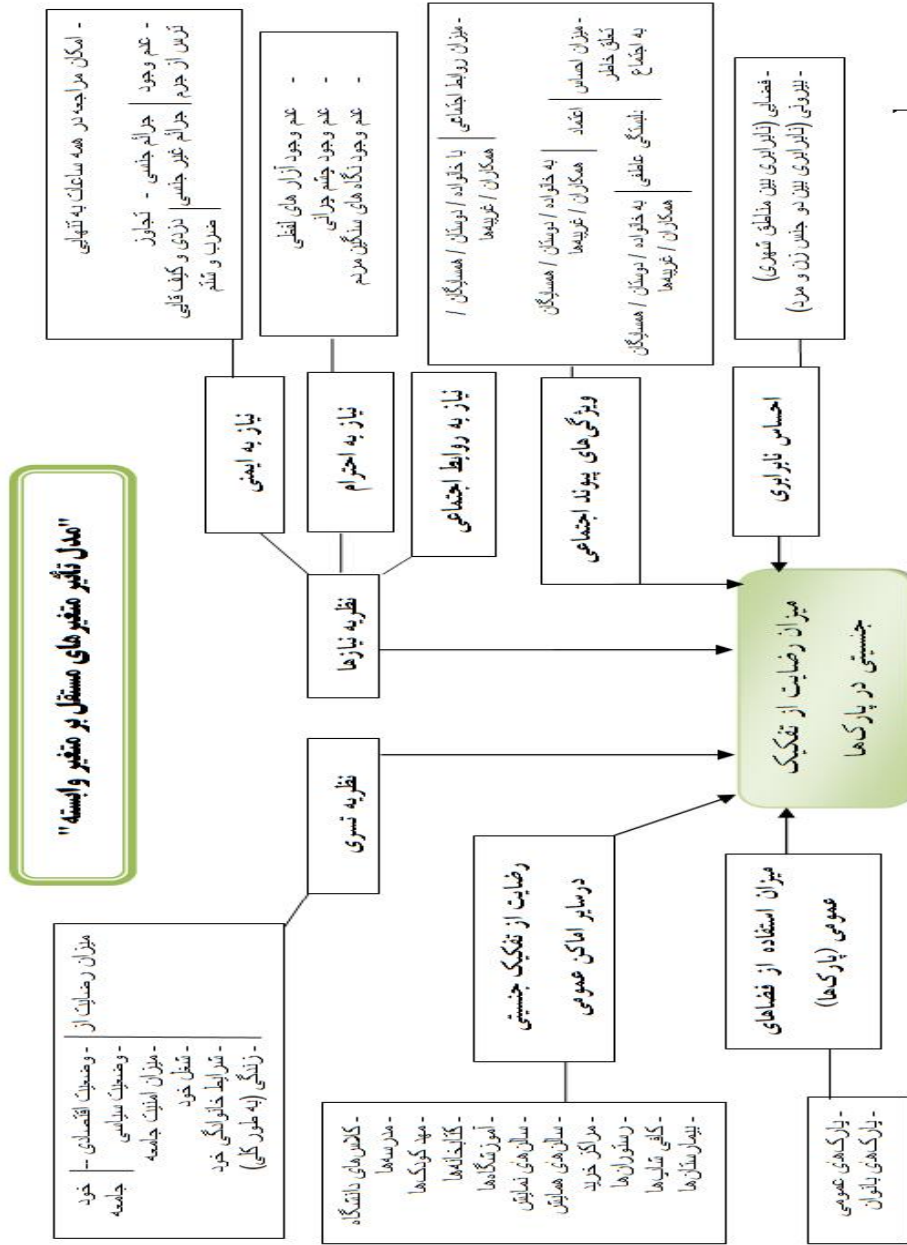
نحوه سنجش میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی: از آنجا که مفهوم تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی، محدوده گسترده‌ای دارد و شامل فضاهای عمومی گوناگون و انواع مختلفی از تفکیک می‌شود، در چند مرحله به سنجش این متغیر پرداخته و سپس به‌طور خاص به تفکیک جنسیتی در یکی از فضاهای عمومی (پارک) پرداخته‌ایم.

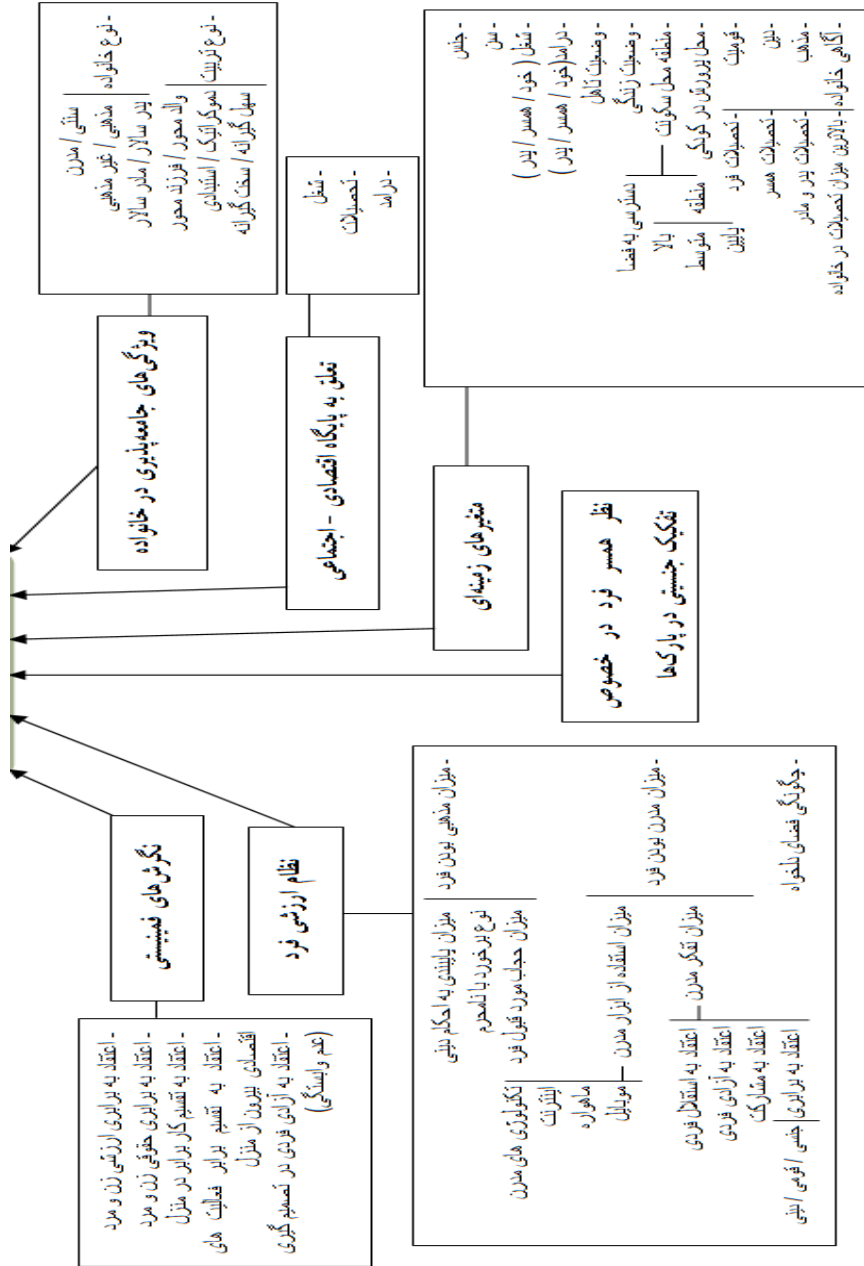
در مراحل گوناگون پژوهش بسته به نیاز، سه شاخص به عنوان متغیر وابسته سنجیده خواهند شد که متغیرهای این شاخص‌ها بر اساس مطالعات اکتشافی و مصاحبه‌های گروهی تعیین شده‌اند: 1- رضایت از پارک مورد استفاده (بانوان و معمولی): این شاخص برای سنجش رضایت بانوان از پارک‌های بانوان و پارک‌های معمولی و مقایسه میان آن دو ساخته شده است. 2- میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: این متغیر، متغیر وابسته اصلی ماست که فرضیات تحقیق بر اساس آن سنجیده خواهند شد. 3- میزان رضایت از انواع تفکیک جنسیتی در پارک‌ها.

نحوه سنجش متغیرهای مستقل: با استفاده از چارچوب نظری ذکر شده، ابعاد متغیرهای مستقل شناسایی شده و مدل تأثیر آن‌ها بر متغیر وابسته تهیه شد. در این بخش مدل متغیرهای وابسته و هم‌چنین مدل تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته اصلی آورده شده است.

مدل ابعاد متغیر وابسته

روش تحقیق

در این پژوهش سعی شده تا تحقیق بر اساس استراتژی روش‌های ترکیبی¹ و در طول پروسه تحقیق، مرحله به مرحله و با تلفیقی از کاربرد روش‌های کیفی و کمی شامل روش‌های مشاهده مشارکتی، مصاحبه عمیق و نیمه عمیق، بحث گروهی و در نهایت با استفاده از روش پیمایش سازماندهی شود (راجین، 1987: 69؛ جان، 2006؛ لایرمن، 2005: 435).

در ابتدای کار به منظور آشنایی با محیط، لمس موضوع از نزدیک، مطالعات اکتشافی و روشن شدن ابعاد موضوع به پارک‌های بانوان «بهشت مادران» و «پردیس بانوان» مراجعه کرده و مشاهدات ثبت شد. پس از گردآوری اطلاعات نظری پیرامون موضوع، از روش مصاحبه اکتشافی و بحث گروهی برای کامل کردن شناخت خود پیرامون موضوع و یافتن ایده‌هایی برای فرضیه‌های تحقیق در کنار مطالعات نظری استفاده شد. این مصاحبه‌ها در پارک‌های ملت، پارک شهر، پردیس بانوان و بهشت مادران صورت پذیرفت. جلسات بحث گروهی نیز هم در پارک‌های عمومی (لاله و آزادگان) و هم در پارک‌های بانوان در میان زنان و مردان برگزار شد و نتایج ثبت گردید. در نهایت مدل و فرضیات پژوهش با توجه به این یافته‌ها و هم‌چنین مبانی نظری پژوهش تدوین گردید.

واحد تحلیل در این پژوهش «فرد»، سطح تحلیل «خرد» و نوع تحقیق «تبیینی» و «کاربردی» (دایکمن، 2006: 34) است.

تنظیم پرسشنامه: در پرسشنامه از پرسش‌های باز و بسته با طبقات پاسخ‌ترتیبی⁵ تایمی و 6 تایمی (طیف لیکرت) و طبقات پاسخ اسمی، متناسب با متغیر مورد بررسی و هم‌چنین چک لیست² استفاده شده است. پرسشنامه با یک پرسش باز آغاز شده تا مخاطب را جذب کند و سپس پرسش‌های مربوط به متغیر وابسته، پس از آن متغیرهای مستقل و در انتها متغیرهای زمینه‌ای که برخی از آن‌ها مثل «درآمد» حساسیت برانگیز بودند، آورده شده‌اند.

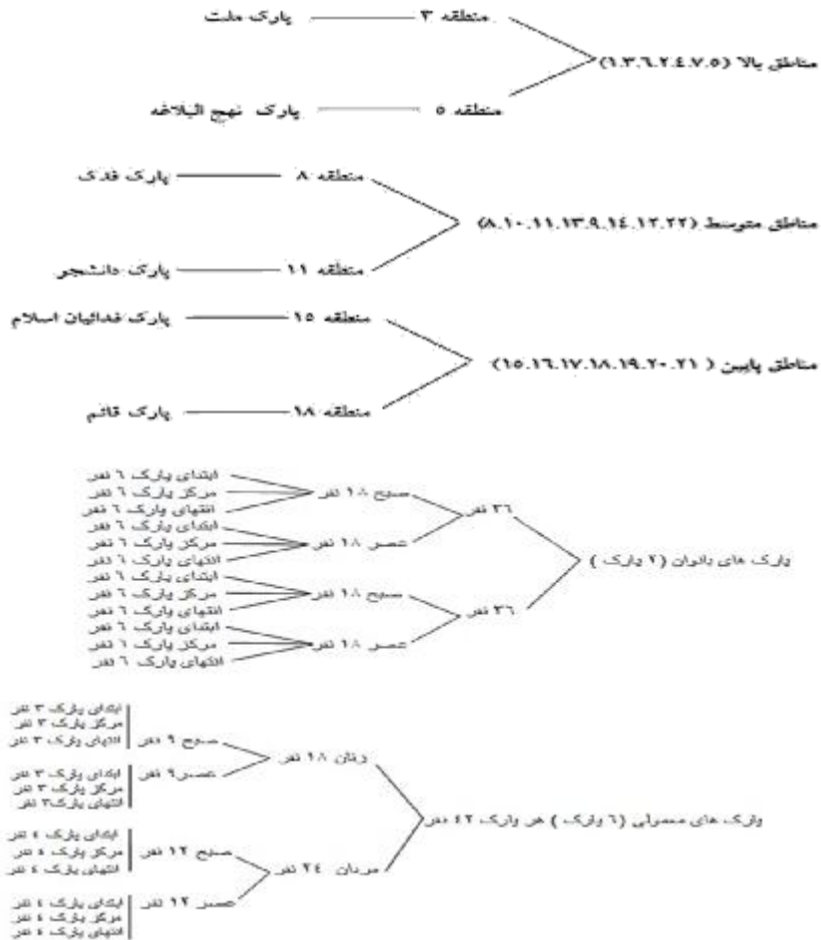
1. Mixed-Method Strategy

2. Check list

تحقیق مقدماتی: پس از تدوین پرسشنامه برای اطمینان از اعتبار پرسشنامه و رفع ایرادات احتمالی، 40 پرسشنامه میان پاسخگویان (در پارک‌هایی از مناطق مختلف شهر) توزیع شد. پس از اتمام تحقیق، پرسش‌ها چک شده و در صورتی که ابهامی در پرسش‌ها دیده می‌شد برطرف شد. سپس با ورود داده‌ها به نرم‌افزار SPSS رویه‌های مربوط به سنجش اعتبار پرسشنامه بررسی و میزان آلفای کرونباخ برای تعیین قابلیت اعتماد داده‌ها و شاخص‌ها محاسبه شد و گویه‌ها و پرسش‌هایی که اشکال داشتند اصلاح شدند.

طرح نمونه‌گیری: طرح نمونه‌گیری در این تحقیق به صورت چند مرحله‌ای سازماندهی و اجرا شد. بدین منظور نمونه‌گیری به سه صورت احتمالی، انتخابی و احتمالی - انتخابی انجام شد که در نهایت مدل احتمالی - انتخابی منجر به انتخاب پاسخگو شد (اسکنل، هیل و ایسر، 2005: 282). در مدل احتمالی - انتخابی از میان تقسیم‌بندی مناطق بالا / متوسط / پایین (طبقه‌بندی سازمان ملی ساختمان و مسکن طبق ضابطه وضعیت اقتصادی)، در هر قسمت 2 منطقه به قید قرعه و به صورت تصادفی انتخاب شد و در هر منطقه پارک‌های مورد نظر بر اساس معیارهای بزرگ بودن، بارز و شاخص بودن در منطقه، مسطح بودن و جنگلی یا کوهستانی نبودن انتخاب شدند تا هم امکان دسترسی به پاسخگویان بیشتر باشد و هم امکان حضور تمام افراد منطقه در آن زیاد باشد. با این روش نمونه‌گیری، هم مناطق از پراکندگی کامل در نقشه برخوردار بوده و هم پارک‌های انتخاب شده ویژگی‌های مد نظر را دارند. پس از نمونه‌گیری از پارک‌ها، هم‌چنین برای انتخاب پاسخگویان، در داخل هر پارک نمونه‌گیری زمانی و مکانی نیز صورت گرفت و در نهایت طرح نمونه‌گیری به شکل زیر آماده و اجرا شد.

بررسی رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (با تکیه بر پارک‌ها)

تعداد نمونه: پارک‌های بانوان: 72 نفر / پارک‌های معمولی: زنان 108 نفر و مردان 144 نفر /
 جمعاً: 324 نفر

بررسی اعتبار¹ و قابلیت اعتماد² سنجش

اعتبار: اعتبار این تحقیق شامل 3 نوع اعتبار است، **اعتبار صوری**³ (ظاهری) که به طور کلی به توافق بر سر تناسب سنجه‌های تجربی اشاره دارد، **اعتبار محتوا**⁴ که اطمینان از سنجش دقیق و تمام ابعاد و اجزای کار است شامل تمام چیزهایی که لازم بوده سنجیده شوند و حذف موارد غیر لازم و **اعتبار سازه**⁵ که برای سنجش آن علاوه بر آنکه از دو آزمون همبستگی میان اجزای شاخص با هم و اجزا با کل، وقتی خود همبستگی در آن کنترل شده باشد (مقایسه شود با چلبی، 1385: 242 و رفیع پور، 1372: 115)، و هم چنین از تحلیل عاملی استفاده شد.

جدول 1: همبستگی میان معرف‌های متغیر وابسته (رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها) با اجزا و شاخص آن

رضایت از ایجاد پارک‌های بانوان	لزوم ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان
0,908							لزوم ایجاد پارک‌های بانوان
0,457	0,473						نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان
0,060	0,055	0,281					نظر فرد در خصوص بودن با خانواده و ایجاد پارک‌های بانوان

1. Validity
2. Reliability
3. Face validity
4. Content validity
5. Construct validity

بررسی رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (با تکیه بر پارک‌ها)

			0,117	0,168	0,289	0,289	نظر فرد در خصوص حجاب و ایجاد پارک‌های بانوان
		0,267	0,237	0,502	0,462	0,442	نظر فرد در خصوص درستی یا نادرستی ایجاد پارک‌های بانوان
	0,379	0,220	0,60	0,318	0,495	0,528	نظر فرد در خصوص کاهش گناه با ایجاد پارک‌های بانوان
0,660	0,727	0,535	0,408	0,689	0,779	0,781	شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

KMO جدول 2: تحلیل عاملی متغیر وابسته، میزان ضریب

Component	
1	
0.862	لزوم ایجاد پارک‌های بانوان
0.869	رضایت از ایجاد پارک‌های بانوان
0.709	نظر فرد در خصوص درستی یا نادرستی ایجاد پارک‌های بانوان
0.254	نظر فرد در خصوص بودن با خانواده و ایجاد پارک‌های بانوان
0.446	نظر فرد در خصوص حجاب و ایجاد پارک‌های بانوان
0.690	نظر فرد در خصوص امنیت و ایجاد پارک‌های بانوان
0.675	نظر فرد در خصوص کاهش گناه با ایجاد پارک‌های بانوان

قابلیت اعتماد: برای سنجش قابلیت اعتماد گویه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد (اکبری قمصری، 1388: 17) و در مواردی که گویه‌ای اشکال داشت از تحلیل عاملی تأییدی برای تصمیم‌گیری در خصوص حذف یا نگه داشتن گویه استفاده کردیم. ضریب آلفای کرونباخ متغیر وابسته یعنی میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها (با 7

گویه) 0/73 به دست آمد. ضریب آلفای کرونباخ سایر شاخص‌ها نیز برآورد شده و همه دارای میزان قابل قبولی بودند.

جدول 3: نتایج آزمون Reliability برای شاخص متغیرهای وابسته و مستقل

ضریب آلفای کرونباخ	تعداد گویه شاخص	نام شاخص
0,73	7	شاخص میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها
0,92	10	شاخص میزان رضایت از نوع پارک
0,86	7	شاخص میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی
0,69	4	شاخص میزان احساس ناامنی در پارک‌های عمومی
0,45	3	شاخص میزان احساس ناامنی در پارک‌های بانوان
0,76	3	شاخص میزان احساس بی‌احترامی در پارک‌های عمومی
0,55	5	شاخص میزان روابط اجتماعی فرد
0,67	5	شاخص میزان اعتماد فرد به سایرین
0,61	5	شاخص میزان دل‌بستگی عاطفی فرد به سایرین
0,72	5	شاخص پیوند اجتماعی
0,81	3	شاخص میزان مذهبی بودن فرد
0,79	3	شاخص میزان مذهبی بودن خانواده
0,62	4	شاخص میزان استفاده از ابزار مدرن توسط فرد
0,59	4	شاخص میزان استفاده از ابزار مدرن توسط خانواده
0,73	12	شاخص میزان تفکر مدرن فرد
0,72	12	شاخص میزان تفکر مدرن خانواده
0,45	16	شاخص میزان مدرن بودن فرد
0,49	16	شاخص میزان مدرن بودن خانواده
0,68	6	شاخص میزان تفکرات فمینیستی فرد
0,93	10	شاخص میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر اماکن عمومی
0,71	2	شاخص میزان احساس نابرابری
0,80	7	شاخص میزان رضایت از سایر جوانب زندگی
0,82	5	شاخص میزان آگاهی خانواده

0,58	3	شاخص پایگاه اقتصادی اجتماعی سرپرست خانوار
------	---	---

یافته‌های پژوهش

توصیف متغیرهای میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی و ابعاد آن

شاخص میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: این شاخص از ترکیب 7 متغیری که در بخش قبل ذکر شد (دو سؤال 5 قسمتی و 5 گویه 6 قسمتی)، ساخته شد. همان‌طور که در جدول زیر مشاهده می‌کنید، مقدار این شاخص از 7 تا 40 تغییر می‌کند. در نمودار زیر درصد رضایت و ناراضی حاصل از این شاخص به صورت دو شقی نمایش داده شده است که نشان می‌دهد 60 درصد از پاسخگویان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها ناراضی و 40 درصد راضی هستند.

نمودار 1: میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

جدول 4: میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

شاخص میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها	
285	تعداد نمونه
39	مقادیر مفقوده
21,4596	میانگین از 7 تا 40
21	میانه
7,92589	انحراف معیار
7	حداقل
40	حداکثر

دلایل ابراز شده رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها و ایجاد پارک‌های بانوان به ترتیب عبارت بودند از: آسایش و راحتی زنان، آزادی در حجاب، آزادی در فعالیت‌های ورزشی و وجود امنیت در پارک‌های بانوان. دلایل ابراز شده نارضایتی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها و ایجاد پارک‌های بانوان به ترتیب عبارت بودند از: نداشتن امکان تفریح خانوادگی، غیرضروری بودن، لزوم فرهنگ‌سازی به جای جداسازی و لزوم رابطه اجتماعی بین هر دو جنس.

شاخص رضایت از پارک: از ترکیب متغیرهای گفته شده در بخش قبل، شاخص رضایت از نوع پارک ساخته شده است که می‌توان آن را بین زنانی که در پارک‌های عمومی بودند و زنانی که در پارک‌های بانوان بوده‌اند مقایسه کرد. در خصوص تقلیل داده‌های صحیح از 324 به 150 نفر باید گفت تعداد 144 نفر از پاسخگویان را مردان

تشکیل می‌دادند که در ساخت این شاخص نمی‌توانسته‌اند به دلیل عدم دسترسی به این پارک‌ها ملحوظ شوند و 30 نفر از زنان هم در روند شاخص‌سازی دارای مقادیر مفقوده بوده‌اند و لذا حذف شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد 70 درصد از زنان از پارک مورد استفاده خود (بانوان یا عمومی) راضی و 30 درصد ناراضی بوده‌اند.

بررسی جدول و نمودار زیر نشان می‌دهد که اکثریت زنان از پارک مورد استفاده خود راضی بودند، اما برای نتیجه‌گیری بهتر باید به مقایسه این شاخص بین دو پارک پردازیم تا تفاوت‌ها مشخص شود. بررسی جدول تقاطعی این دو متغیر نشان داد که 95 درصد از کسانی که در پارک‌های بانوان بوده‌اند از پارک رضایت داشته و تنها حدود 5 درصد از آن کمی ناراضی بوده‌اند. در حالی که 50 درصد از زنان در پارک‌های عمومی از پارک رضایت داشته و 50 درصد از آن ناراضی بوده‌اند.

جدول 5: شاخص رضایت زنان از پارک

درصد	فراوانی	
6	9	اصلاً
6	9	خیلی کم
18	27	کم
42	63	زیاد
28	42	خیلی زیاد
100	150	جمع
	174	مقادیر مفقوده
	324	جمع کل

نمودار 2: رضایت زنان از پارک

رضایت از انواع تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

یکی دیگر از انواع تفکیک جنسیتی در پارک‌ها به غیر از ایجاد پارک‌های مجزا، اختصاص بخشی از پارک‌های عمومی به زنان است. در این مورد 57 درصد از پاسخ‌گویان (شامل مردان و زنان) موافق و 43 درصد مخالف این کار بوده‌اند. هم‌چنین در خصوص **اختصاص ساعات مشخص در پارک‌های عمومی برای استفاده زنان** 37 درصد از پاسخ‌گویان موافق و 63 درصد مخالف آن بوده‌اند.

رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی

با توجه به تعاریفی که از فضای عمومی شهری ارائه شد، فضاهای شهری زیر را که فضای عمومی محسوب می‌شوند در نظر گرفته و میزان رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در آن‌ها را مورد بررسی قرار دادیم که نتایج حاصله نشان می‌دهد بیشترین موافقت با تفکیک جنسیتی در میان فضاهای عمومی با صحن مکان‌های مذهبی است که حدود 70 درصد پاسخ‌گویان با تفکیک جنسیتی در آن موافق بودند و کمترین میزان موافقت در مورد پیاده‌روها است که حدود 85 درصد پاسخ‌گویان با تفکیک جنسیتی در آن مخالف بودند. در جدول زیر میزان موافقت و مخالفت با تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی به ترتیب بیشترین موافقان نشان داده شده است.

جدول شماره 6: رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی

فضاهای عمومی	درصد موافق	درصد مخالف	جمع
صحن مکان‌های مذهبی	69,7	30,3	100
وسایل حمل و نقل عمومی	68,6	31,4	100
محوطه باز دانشگاه‌ها	34,1	65,9	100
فضاهای سبز شهری	27,7	72,3	100
بازار	23,1	76,9	100
میدان‌ها و خیابان‌ها	15,8	84,2	100
پیاده روها	14,7	85,3	100

شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی

از ترکیب متغیرهای رضایت از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی، شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر فضاهای عمومی (به جز پارک‌ها که به طور مجزا بررسی خواهد شد) به دست آمده که از بررسی نتایج آن می‌توان به این یافته جدید رسید که در مجموع حدود 76 درصد از پاسخ‌گویان با تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی (به جز پارک‌ها) مخالف و 24 درصد موافق بوده‌اند.

نتایج بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

بررسی خصوصیات نمونه و معرفی سیمای پاسخگویان

جنس: 55/56 درصد پاسخگویان زن و 44/4 درصد مرد بوده‌اند.

وضعیت تأهل: 48/3 درصد از پاسخگویان مجرد و 49/23 درصد متأهل هستند. حدود

1/86 درصد نیز طلاق گرفته بودند و 0/62 درصد هم‌مسرشان فوت کرده است.

دین: 94/16 پاسخگویان مسلمان، 0/69 زرتشتی بوده و 5/15 درصد عنوان کرده‌اند که دین ندارند.

مذهب: 93/47 درصد از پاسخگویان شیعه، 0/69 درصد سنی، 0/69 درصد زرتشتی بوده‌اند.

منطقه محل سکونت: 36 درصد پاسخگویان ساکن مناطق پایین شهر تهران، 31/27 درصد ساکن مناطق میانی، 28 درصد ساکن مناطق بالا بوده و 4/73 درصد نیز ساکن تهران نبوده‌اند.

سن: جداول زیر ترکیب سنی پاسخ‌گویان، میانگین، میانه و سایر آماره‌های مربوط به سن را نشان می‌دهد.

جدول 7: آماره‌های سن پاسخگویان

309	تعداد نمونه معتبر
15	مقادیر مفقوده
29	میانگین از 15 تا 62
27	میانه
23	مد
9/19	انحراف استاندارد
15	حداقل
62	حداکثر

جدول 8: سن طبقه‌بندی شده پاسخگویان (N=324)

محدوده سنی پاسخگو	توزیع فراوانی	درصد معتبر	درصد تجمعی
15 تا 27	160	51,8	51,8
27 تا 39	100	32,4	84,1
39 تا 51	41	13,3	97,4
51 تا 63	8	2,6	100
جمع	309	100	

بررسی روابط متغیرهای زمینه‌ای با متغیر وابسته

بررسی رابطه میان جنس پاسخ‌گویان و رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: نتایج بررسی‌های توصیفی نشان می‌دهد که حدود 35 درصد از زنان از ایجاد پارک‌های بانوان ناراضی و 65 درصد راضی بوده‌اند. هم‌چنین 28 درصد از مردان از ایجاد پارک‌های بانوان راضی و 72 درصد ناراضی بوده‌اند.

نمودار 6: میزان رضایت زنان از ایجاد پارک‌های بانوان

نمودار 5: میزان رضایت مردان از ایجاد پارکهای بانوان

نتایج آزمون‌ها نیز نشان می‌دهد میانگین میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها در میان زنان 22/8 و در میان مردان 19/9 است. این تفاوت مشاهده شده در میانگین‌ها معنادار است.

جدول 11: مقایسه میانگین‌های شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها میان زنان و مردان

Sig. (آزمون 2 دامنه)	آزمون T-Test	انحراف معیار	میانگین	N	جنس	
0.002	3.168	7.88261	22.8776	147	زن	شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها
		7.71700	19.9493	138	مرد	

بررسی رابطه میان وضعیت تأهل و رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها:
 برای بررسی تأثیر وضعیت تأهل بر میزان رضایت پاسخ‌گویان از آزمون ANOVA استفاده کردیم¹، بر اساس نتایج تفاوت میانگین‌ها معنادار است و نتایج قابلیت تعمیم دارند. یافته‌های ما نشان می‌دهد میانگین نمره شاخص رضایت برای متأهلین 2 نمره بیشتر از

1. به دلیل محدودیت صفحات مقاله از آوردن سایر جداول خودداری شده است.

مجردان است، هم‌چنین نمره رضایت در مورد افراد طلاق گرفته 10 نمره پایین‌تر از افراد متأهل است. (sig: 0/009) بنابراین می‌توان گفت میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها در میان متأهلین بیشتر از مجردها و افراد طلاق گرفته است.

بررسی رابطه میان وضعیت زندگی و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: برای بررسی این رابطه نیز از آزمون ANOVA استفاده کردیم، نتایج نشان می‌دهد، میانگین رضایت افرادی که با دوستان خود زندگی می‌کنند 7 نمره و کسانی که به تنهایی زندگی می‌کنند، 1 نمره از میانگین افرادی که با خانواده زندگی می‌کنند پایین‌تر است. این تفاوت نیز معنادار است (sig: 0/01). لذا می‌توان گفت افرادی که با خانواده خود زندگی می‌کنند میزان رضایت بیشتری در این زمینه داشته‌اند.

بررسی رابطه سن و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد، رابطه‌ای میان سن و میزان رضایت افراد وجود ندارد (r: 0/05, sig: 0/18).

بررسی رابطه دین و مذهب با میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: آزمون ANOVA برای متغیر دین نشان می‌دهد میانگین رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها در بین «زرتشتی‌ها» و کسانی که گفته‌اند «دین ندارم»، 10 نمره پایین‌تر از مسلمانان است که این تفاوت معنادار است (f: 12/21, sig: 0/000). در مورد متغیر مذهب نیز میانگین نمره رضایت برای «زرتشتی‌ها» و کسانی که گفته‌اند «دین ندارم»، 10 نمره کمتر از «شیعه» است و میانگین رضایت «سنی‌ها» نیز 4 نمره کمتر از شیعه‌ها است که این تفاوت‌ها نیز معنی دارند (f: 8/29, sig: 0/000).

بررسی رابطه بین قومیت و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: نتایج آزمون ANOVA نشان داد که اگر چه تفاوت‌های اندکی در بین اقوام حاضر در این تحقیق (فارس، ترک، کرد، لر، مازنی و گیلکی) مشاهده شده است، اما این تفاوت‌ها در میزان رضایت آن‌ها از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی معنادار نبوده‌اند.

بررسی رابطه میان محل پرورش در کودکی و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: بررسی نتایج آزمون ANOVA نشان می‌دهد که بین متغیر تراکم جمعیتی و این امر که فرد اهل پایتخت، مرکز استان، شهرستانی یا روستایی باشد، با رضایت او از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها تفاوت‌هایی مشاهده شده است، اما این تفاوت‌ها معنادار نیستند (میانگین شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها برای اهالی پایتخت 22/27؛ برای اهالی مراکز استان 19/89؛ برای اهالی شهرستان 19/09 و برای اهالی روستا 26 بوده است) (f: 2/16, sig: 0/09).

بررسی رابطه میان منطقه محل سکونت و رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: نتایج آزمون اسپیرمن نشان می‌دهد رابطه خطی منفی میان منطقه محل سکونت و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها وجود دارد. به این معنی که هرچه منطقه محل سکونت بالاتر باشد میزان رضایت پایین‌تر است و بالعکس. شدت رابطه نیز 0/24- است. هم‌چنین آزمون مقایسه میانگین‌ها برای این متغیر انجام شد که نتیجه در جدول زیر آمده است (S: - 0/24, sig:0/000؛ F: 4/66, SIG:0/003)

جدول 12: مقایسه میانگین رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها در منطقه محل سکونت

منطقه محل سکونت	میانگین	N	انحراف معیار
پایین	23,95	86	7,661
متوسط	21,90	75	7,664
بالا	19,32	68	7,844
ساکن نیستم	21,33	12	6,329
جمع	21,87	241	7,819

چگونگی فضای دلخواه: بیشترین ویژگی‌هایی که از طرف پاسخگویان برای یک پارک خوب عنوان شده بود به ترتیب عبارت‌اند از: 1- وجود امکانات تفریحی و ورزشی

مناسب (پیست دوچرخه سواری، اسکیت، تیراندازی، استخر، زمین ورزشی مناسب، وسایل بازی و...) 2- داشتن امنیت بالا 3- وجود امکانات رفاهی مناسب (سالن غذاخوری، بوفه، نمازخانه، سرویس بهداشتی مناسب، صندلی و...) 4- داشتن آرامش و وجود محیطی آرام در پارک 5- سرسبزی و زیبایی پارک و ...

رابطه انتظارات افراد از یک پارک خوب و میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: هر کدام از پاسخ‌های فوق به یک متغیر اسمی دو شقی تبدیل شد، پاسخگویانی که آن مورد را ذکر کرده بودند نمره یک و آنان که اشاره‌ای نکرده بودند نمره صفر می‌گرفتند. آزمون مقایسه میانگین‌ها برای تمامی ویژگی‌های ذکر شده گرفته شد اما هیچ کدام معنادار نبودند.

بررسی رابطه بین نوع پارک و رضایت از پارک: برای سنجش رابطه میان رضایت از نوع پارک و نوع پارک مورد استفاده از آزمون برابری میانگین‌ها برای نمونه‌های مستقل (T-Test) استفاده شد. نتایج نشان داد میانگین شاخص در میان زنانی که در پارک بانوان بوده 51/6 و در میان زنانی که در پارک‌های عمومی حضور داشته‌اند 38/3 بوده است. لذا میانگین رضایت از پارک مورد استفاده میان زنانی که در پارک‌های بانوان بودند به میزان قابل توجهی از زنانی که در پارک‌های عمومی حضور داشتند بیشتر است. بررسی آزمون T نشان می‌دهد تفاوت مشاهده شده میان پارک‌های بانوان و عمومی معنادار است و قابلیت تعمیم به جامعه آماری را دارد و شدت تفاوت هم به میزان بالایی است.

جدول 9: مقایسه میانگین‌های شاخص رضایت از نوع پارک در پارک‌های بانوان و عمومی

Sig. (آزمون 2 دامنه)	آزمون T-Test	انحراف معیار	میانگین	N	نوع پارک	
0.000	7.8	6.99485	51.6154	65	بانوان	شاخص رضایت از نوع پارک
		12.13045	38.3176	85	عمومی	

بررسی رابطه بین نوع پارک و رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها: نتایج نشان می‌دهد میانگین رضایت از تفکیک جنسیتی در میان کسانی که در پارک‌های بانوان حضور داشتند 27 و میانگین رضایت از تفکیک جنسیتی در میان افراد در پارک‌های عمومی 20/3 است. این تفاوت مشاهده شده بین میانگین‌های رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک بانوان و در پارک‌های عمومی معنادار نیز است.

جدول 10: مقایسه میانگین‌های شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها در پارک‌های بانوان و عمومی

Sig. (آزمون 2 دامنه)	آزمون T-Test	انحراف معیار	میانگین	N	نوع پارک	
0.000	6.575	6.21319	27.0204	49	بانوان	شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها
		7.76189	20.3051	236	عمومی	

بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

برای بررسی روابط میان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته شاخص‌های ذکر شده در مدل متغیرهای مستقل، با روش‌های مناسب ساخته شد و سپس میان متغیرهای مستقل و وابسته به صورت تک به تک و متناسب با سطح سنجش متغیرها، آزمون‌های سنجش رابطه انجام شد که نتایج آن به صورت خلاصه در جدول زیر آمده است. در این جدول میزان همبستگی پیرسون با علامت r، همبستگی اسپیرمن با علامت s و آزمون مقایسه میانگین‌ها با علامت f، مشخص شده است و میزان معناداری آزمون‌ها (sig) نیز رو به روی آماره‌ها درج شده است. نتایج این جدول نشان می‌دهد میزان مدرن بودن فرد و خانواده فرد رابطه خطی منفی نسبتاً قوی و میزان مذهبی بودن فرد و خانواده او رابطه خطی مثبت قوی با متغیر وابسته

دارند. هم‌چنین نظر همسر فرد همبستگی بالایی با رضایت او از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها داشته است. میزان رابطه سایر متغیرها و شاخص‌ها با متغیر وابسته در جدول 13 قابل مشاهده است.

جدول 13: بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

شاخص رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها		
sig: 0.000	r: 0.22	شاخص میزان احساس ناامنی در پارک‌های عمومی
sig: 0.000	r: -0.24	شاخص میزان احساس ناامنی در پارک‌های بانوان
sig: 0.410	S: -0.01	میزان بر طرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های عمومی
sig: 0.000	S: 0.31	میزان بر طرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های بانوان
sig: 0.076	r: 0.08	شاخص میزان احساس بی‌احترامی
sig: 0.578	F: 0.55	تربیت والد محور - فرزند محور
sig: 0.413	S: -0.01	میزان تربیت استبدادی در خانواده
sig: 0.150	S: 0.06	میزان سخت‌گیری خانواده در تربیت فرزندان
sig: 0.300	F: 1.22	پدر سالار - مادر سالار بودن خانواده
sig: 0.000	r: 0.43	شاخص میزان مذهبی بودن خانواده
sig: 0.000	r: -0.37	شاخص میزان مدرن بودن خانواده
sig: 0.000	r: 0.55	میزان مذهبی بودن فرد
sig: 0.000	r: -0.37	شاخص میزان مدرن بودن فرد
sig: 0.014	r: -0.13	شاخص میزان تفکرات فمینیستی فرد
sig: 0.395	r: -0.01	شاخص میزان پیوندهای اجتماعی فرد
sig: 0.000	r: -0.20	میزان احساس نابرابری
sig: 0.000	r: 0.28	رضایت از سایر جوانب زندگی
sig: 0.000	r: 0.50	رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر اماکن عمومی
sig: 0.000	r: 0.58	میزان استفاده از پارک‌های بانوان
sig: 0.147	r: - 0.07	میزان استفاده از پارک‌های عمومی
sig: 0.740	r: -0.10	پایگاه اقتصادی - اجتماعی سرپرست خانوار
sig: 0.000	r: -0.22	شاخص میزان آگاهی خانواده
sig: 0.000	S: 0.66	نظر همسر فرد در خصوص تفکیک جنسیتی در پارک‌ها

بررسی نتایج رگرسیون خطی چندگانه

برای بررسی رگرسیونی تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته، آزمون رگرسیون در دو شکل انجام شد تا تأثیر مدل نظری و مدل متغیرهای وابسته به صورت جداگانه بررسی شود. در مدل اول تنها شاخص‌هایی که برگرفته از نظریات بودند به رگرسیون وارد شدند و در مدل دوم تمامی متغیرهای وابسته به همراه متغیرهای زمینه‌ای وارد رگرسیون شدند.

رگرسیون گام به گام¹ شاخص‌های نظری

برای تحلیل تأثیر متغیرهای نظری موجود بر متغیر وابسته از رگرسیون گام به گام استفاده شد. پس از وارد کردن تمامی شاخص‌های نظری به رگرسیون، در نهایت متغیرهای زیر به مدل وارد شدند و سایر متغیرها از مدل حذف شدند. جدول 14 ضریب تأثیر هر کدام از این متغیرها را بیان می‌کند، نتایج نشان می‌دهد میزان تأثیر مذهبی بودن فرد از سایر متغیرها بیشتر است. هم‌چنین R^2 نهایی مدل نشان می‌دهد که 39 درصد از تغییرات متغیر وابسته تابع متغیرهای نظری موجود است.

جدول 14: رگرسیون گام به گام شاخص‌های نظری

Sig	Beta	شاخص‌های وارد شده به معادله رگرسیون
0.000	0.41	میزان مذهبی بودن فرد
0.002	0.38	میزان برطرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های بانوان
0.014	-0.27	میزان پیوندهای اجتماعی فرد
0.050	-0.23	میزان برطرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های عمومی
R:0.63	R ² :0.39	F: 8.7 Sig:0.000

1 Stepwise

رگرسیون گام به گام تمام متغیرهای مستقل

در نهایت تمامی متغیرهای مورد سنجش در تحقیق به معادله رگرسیون وارد شد تا تأثیر حداکثری متغیرها بر متغیر وابسته سنجیده شود. نتایج نشان می‌دهد، 80 درصد تغییرات متغیر وابسته تابع متغیرهای مستقل موجود در این تحقیق بوده است.

جدول 15: رگرسیون گام به گام با ورود تمام متغیرهای مستقل

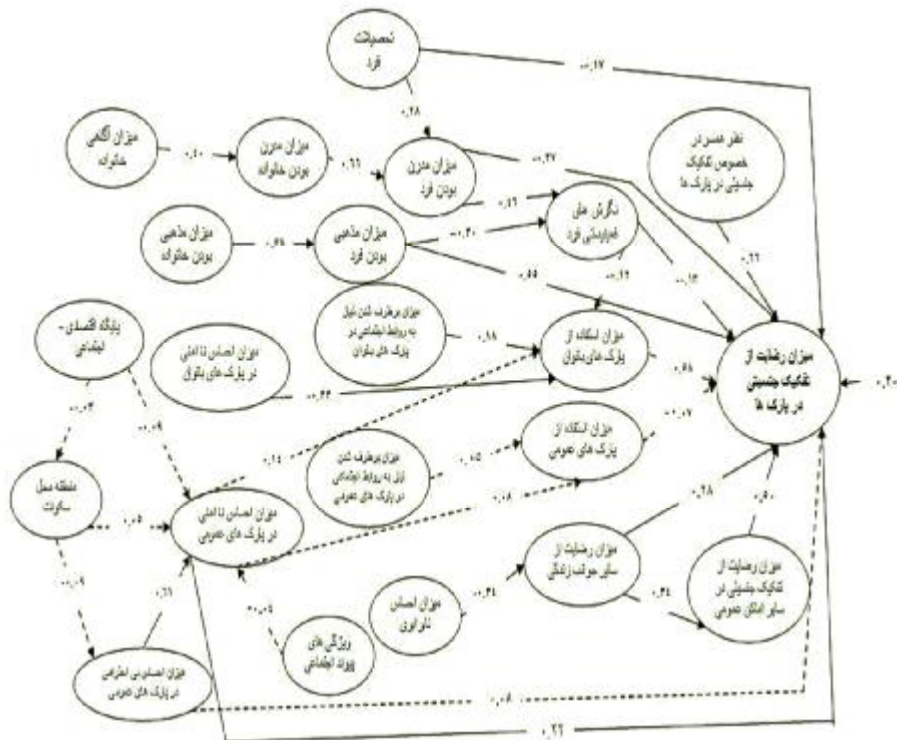
Sig	Beta	شاخص‌های وارد شده به معادله رگرسیون
0.39	0.89	نظر همسر در مورد استفاده از پارک‌های بانوان
R:0,89	R ² : 0.80	F:12.46 Sig:0.039

در این رگرسیون به خاطر تأثیر بسیار زیاد متغیر «نظر همسر»، متغیرهای دیگر از مدل حذف شده‌اند، لذا برای اطمینان بیشتر یک بار نیز رگرسیون را بدون وارد کردن این متغیر انجام دادیم تا شاهد تأثیر سایر متغیرها باشیم. با حذف متغیر «نظر همسر»، متغیرهای «میزان احساس ناامنی در پارک‌های عمومی»، «میزان احساس بی احترامی در پارک‌های عمومی» و «میزان برطرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های بانوان» وارد معادله شدند و میزان R^2 نیز نه تنها کاهش نیافت بلکه به 0/83 رسید که این امر نشان می‌دهد مجموعه متغیرهای مستقل بدون متغیر «نظر همسر» نیز 83 درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کنند که میزان قابل توجهی است.

مدل تحلیل مسیر

دیاگرام زیر مسیر تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد، ضرایب مسیر بر روی پیکان‌ها نمایش داده شده‌اند و مسیرهایی که به صورت نقطه چین نمایش داده شده‌اند مسیرهایی هستند که ضرایب مسیرشان معنادار نبوده‌اند. برخی متغیرها دارای تأثیر مستقیم، برخی دارای تأثیر غیرمستقیم و بعضی از متغیرها نیز، هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم بر متغیر وابسته تأثیر گذارند. بر اساس این مدل می‌بینیم که به ترتیب متغیرهای «نظر همسر»، «میزان استفاده از پارک‌های بانوان» و «میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر اماکن عمومی»، بیشترین تأثیر را بر میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها داشته‌اند. هم‌چنین میزان مذهبی بودن خانواده بر میزان مذهبی بودن فرد تأثیرگذار بوده و

بدین ترتیب این دو متغیر بر رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسی در فضاهای عمومی مؤثر بوده‌اند. متغیرهای میزان مدرن بودن خانواده و فرد نیز به همین ترتیب بر رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسی در فضاهای عمومی تأثیرگذار بوده‌اند. میزان احساس امنیت در پارک‌های بانوان نیز با تأثیر بر میزان استفاده بانوان از این پارک‌ها بر میزان رضایت‌مندی آنان از تفکیک جنسی در فضاهای عمومی تأثیرگذار بوده‌اند. میزان احساس ناامنی در پارک‌های عمومی نیز مستقیماً بر میزان رضایت‌مندی افراد از تفکیک جنسی در فضاهای عمومی مؤثر بوده است.

نتیجه گیری

- پژوهش حاضر مطالعه‌ای جامعه شناختی با هدف «بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی» بود. از این رو در این پژوهش تلاش شد تا با بررسی نظریات مربوط، عوامل مؤثر بر میزان رضایت افراد از تفکیک جنسیتی شناسایی شوند و با استفاده از روش پیمایش مورد سنجش قرار گیرند. در اینجا به صورت مختصر نتایج حاصل از آزمون‌های آماری را مطرح کرده و به ارزیابی نظریات و فرضیات و پاسخ به سؤالات تحقیق می‌پردازیم:
- با توجه به ابعاد در نظر گرفته شده برای متغیر وابسته، نتایج حاکی از آن بود که 40 درصد مردم از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها راضی و 60 درصد ناراضی‌اند.
 - نتایج نشان می‌دهد که حدود 35 درصد از زنان از ایجاد پارک‌های بانوان ناراضی و 65 درصد راضی بوده‌اند، هم‌چنین 28 درصد از مردان از ایجاد پارک‌های بانوان راضی و 72 درصد ناراضی بوده‌اند. بر اساس نتایج آزمون‌ها، میان زنان و مردان در رضایت از تفکیک جنسیتی در فضاهای عمومی تفاوت معناداری دیده شد.
 - با توجه به یافته‌های تحقیق، میزان برطرف شدن نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های بانوان رابطه مستقیمی با میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها دارد که مقدار آن 0/31 است. می‌توان گفت نیاز به روابط اجتماعی زنان در پارک‌های معمولی، کم‌تر از پارک‌های بانوان برآورده می‌شود و به همین دلیل این عده رضایت بیشتری از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها و ایجاد پارک‌های بانوان دارند؛ لذا می‌توان گفت نظریه نیازها در این بعد تأیید می‌شود. چرا که با ارضای بیشتر نیاز به روابط اجتماعی در پارک‌های بانوان میزان رضایت نیز افزایش می‌یابد.
 - نتایج در مورد متغیر احساس ناامنی نشان داد که این عامل بر میزان رضایت افراد تأثیرگذار است. به طوری که هرچه میزان احساس ناامنی در پارک‌های عمومی بیشتر می‌شود، رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها بالا می‌رود و هرچه احساس ناامنی در پارک‌های بانوان پایین می‌آید، میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها بالا می‌رود. همان‌طور که نتایج توصیفی هم نشان می‌دهند، یکی از عوامل اصلی رضایت‌مندی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها که توسط افراد عنوان شده است، افزایش احساس امنیت زنان است و این عامل نقش مؤثری در میزان رضایت افراد دارد. اما این که آیا می‌توان از نتایج فوق به

این مقصود رسید که ازدیاد پارک‌های بانوان باعث کاهش احساس ناامنی می‌شود، جای بحث دارد. مسئله اول این است که با این که این رابطه وجود دارد اما میزان آن خیلی شدید نیست (0/22 و 0/24). یکی از دلایل کم بودن شدت رابطه می‌تواند این امر باشد که عده‌ای از افراد با این که در پارک‌های عمومی احساس ناامنی داشته‌اند ولی از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها رضایت نداشته‌اند، که این نارضایتی به عوامل دیگری مربوط می‌شده است که برای فرد نسبت به امنیت اولویت داشته‌اند مثل ارزش‌ها و نگرش‌های فرد به مقوله تفکیک جنسیتی به طور کلی. این دسته از افراد به جای استفاده از فضای تفکیک شده ترجیح می‌داده‌اند تا در فضای عمومی کم ظاهر شوند و یا در شرایط کاملاً ایمن - مثلاً در برخی ساعات روز و یا به همراه فردی دیگر - از پارک‌های عمومی استفاده کنند؛ لذا باید علت نارضایتی این افراد را در عوامل دیگر جستجو نمود.

• متغیر دیگر نظریه نیازها که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت، نیاز به احترام است که انتظار می‌رفت میان ارضای این نیاز و میزان رضایت افراد رابطه وجود داشته باشد، اما نتایج نشان داد، میان میزان احساس بی‌احترامی در پارک‌های عمومی و رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها، رابطه معناداری وجود نداشت، اما نتایج توصیفی نشان داد، 80 درصد از زنان در پارک‌های عمومی احساس بی‌احترامی می‌کنند و ممکن است عدم وجود رابطه به همین مسئله برگردد چرا که هم افراد راضی و هم افراد ناراضی در پارک‌های عمومی احساس بی‌احترامی می‌کردند و این احساس بی‌احترامی باعث افزایش رضایت آنان از تفکیک جنسیتی نشده است.

• بر اساس نتایج، نوع تربیت والدین تأثیری بر میزان رضایت افراد از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها نداشت. اما در متغیرهای نوع خانواده، میزان مذهبی بودن خانواده به میزان 0/43 به میزان رضایت فرد از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها تأثیرگذار بوده است. به این معنی که فرزندان خانواده‌های مذهبی‌تر رضایت بیشتری از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها داشته‌اند. متغیر میزان مدرن بودن خانواده، رابطه معکوس با متغیر وابسته دارد (0/23-). به این معنی که هرچه خانواده افراد مدرن‌تر باشد میزان رضایت آنان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها کمتر می‌شود و خانواده‌های سنتی از این نوع پارک‌ها بیشتر استقبال می‌نمایند.

- در چارچوب نظام ارزشی افراد، میزان مذهبی بودن و مدرن بودن فرد متغیرهایی است که همان‌طور که در مورد خانواده فرد با میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها رابطه داشت، در مورد افراد با شدت بیشتری این رابطه وجود دارد. به طوری که تأثیر میزان مذهبی بودن بر رضایت 0/55 و تأثیر مدرن بودن بر رضایت (0/37-) است. هم‌جهتی این متغیرها با متغیرهای مربوط به خانواده می‌تواند تأثیر جامعه‌پذیری را در افراد اثبات نماید. هم‌چنین می‌توان گفت نظام ارزشی فرد و نگرش‌های او عامل مؤثری بر رضایت‌مندی او از تفکیک جنسیتی به شمار می‌رود، چرا که در میان عوامل منتج از نظریات مورد استفاده، این عامل تأثیر بیشتری از سایر عوامل بر متغیر وابسته داشته است.
- تمامی نظریات فمینیستی بر حضور زنان در عرصه‌های عمومی و فاصله گرفتن آنان از عرصه خصوصی تأکید داشتند. بر این اساس انتظار می‌رفت، نگرش‌های فمینیستی در افراد بر رضایت آنان از تفکیک جنسیتی مؤثر باشد، بر اساس یافته‌های این تحقیق میان نگرش‌های فمینیستی فرد و رضایت او از تفکیک جنسیتی رابطه منفی و البته ضعیفی به چشم می‌خورد (0/13)، به این معنی که هرچه فرد تفکرات فمینیستی بیشتری داشته باشد، رضایت او از تفکیک جنسیتی پایین می‌آید. می‌توان دلیل ضعیف بودن رابطه را این گونه بیان کرد که با این که این عامل دارای اثر منفی بر رضایت است، اما عاملی تعیین کننده نیست. نتایج نشان می‌دهد عده‌ای از افراد با این که عقاید فمینیستی قوی داشتند با تفکیک جنسیتی در پارک‌ها موافق بودند و احتمالاً دلیل این مسئله نیاز به آرامش، امنیت و سایر عواملی است که برای فرد نسبت به نگرش‌های فمینیستی اولویت دارند.
- بر اساس نتایج به دست آمده، احساس نابرابری افراد تأثیر معکوسی بر میزان رضایت افراد از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها دارد (0/20-؛ r)، به این معنی که هر چه فرد احساس نابرابری بیشتری در جامعه داشته باشد، رضایت او از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها افزایش می‌یابد.
- همان‌طور که نظریه تسری عنوان می‌کند، نتایج تحقیق ما نشان داد رضایت از سایر جوانب زندگی و نیز رضایت از تفکیک جنسیتی در سایر اماکن عمومی و فضاهای عمومی تأثیر

مثبتی بر رضایت افراد از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها داشته است (به ترتیب: $r:0/28$ ، $r:0/50$ و $r:0/45$).

• میزان استفاده از پارک‌های بانوان نیز عامل تعیین‌کننده‌ای در رضایت افراد است. به طوری که هرچه افراد از پارک‌های بانوان بیشتر استفاده کرده باشند، میزان رضایت آنان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها بیشتر است ($r:0/58$) و در مورد پارک‌های عمومی هرچه افراد از پارک‌های عمومی بیش‌تر استفاده کنند، رضایت آنان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها کمتر است ($r:0/23$).

• میان میزان آگاهی خانواده با میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها رابطه‌ای منفی وجود دارد، یعنی هرچه آگاهی خانواده بالاتر باشد میزان رضایت او از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها کاهش می‌یابد ($-0/22$). این امر می‌تواند به خاطر تغییرات نگرشی در افراد تحصیل‌کرده و تغییر اولویت‌های ارزشی آن‌ها باشد. به این معنی که قشر کم‌سوادتر نخستین راه حل برای افزایش امنیت خود را استفاده از پارک‌های بانوان می‌دانند اما وقتی تحصیلات بالاتر می‌رود، فرد به ارزش‌های فردی خود توجه کرده و تنها به خاطر افزایش احساس امنیت خود از پارک‌های بانوان استفاده نمی‌کند.

• بر اساس یافته‌های تحقیق، نظر همسر در مورد افراد متأهل تأثیر قوی و مثبتی بر نظرات فرد در مورد تفکیک جنسیتی در پارک‌ها دارد ($0/66$). هرچه همسر فرد نظر مثبت‌تری به تفکیک جنسیتی در پارک‌ها داشته باشد میزان رضایت فرد نیز افزایش می‌یابد.

• رضایت متأهلین و کسانی که با خانواده خود زندگی می‌کردند، تفاوت معناداری با مجردان و کسانی که با دوستان خود و یا به تنهایی زندگی می‌کردند داشت. متأهلین رضایت بیشتری از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها نسبت به مجردان داشتند.

• میزان رضایت از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها، در میان مسلمانان، بیش از سایرین بوده است.

• نتایج نشان داد هرچه محل سکونت افراد در مناطق بالاتری باشد، میزان رضایت آنان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها کم‌تر است ($r: -0/24$)، که احتمالاً این امر به ارزش‌ها و نگرش‌های افراد در مناطق مختلف شهر بر می‌گردد. می‌توان گفت که از آنجایی که افراد

مناطق پایین شهر نگرش‌های مذهبی و سنتی قوی‌تری دارند، رضایت آنان از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها بیشتر بوده است. با مرور نتایج می‌توان به این جمع‌بندی رسید که احساس امنیت به عنوان یکی از عوامل رضایت‌مندی از پارک‌های بانوان مطرح است و بسیاری از افراد به این دلیل، از تفکیک جنسیتی در پارک‌ها استقبال می‌کنند. اما عده‌ای هم با این که احساس امنیت کمی در سایر فضاها دارند ترجیح می‌دهند از فضای تفکیک شده استفاده نکنند و از این که فضاهای عمومی تفکیک جنسیتی شوند راضی نیستند. این امر همان‌طور که در نتایج اشاره شد، به ارزش‌های فردی و خانوادگی پاسخگویان بر می‌گردد. افراد مذهبی با خانواده‌های مذهبی از تفکیک جنسیتی رضایت دارند و افراد مدرن با خانواده‌های مدرن با این مسئله مخالف‌اند و به حضور زنان در کنار مردان در جامعه تاکید دارند. در این میان، نگرش‌های فمینیستی فرد هم تأثیرگذار است. می‌توان گفت افراد مختلف با جهت‌گیری‌های مختلف ارزشی، نگاه‌های متفاوتی به این مسئله دارند و مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر نگرش آنان ترکیب ارزش‌های آنان در نظام ارزشی ایشان است.

پیشنادهای تحقیق

- از آنجا که افزایش فضاهای اختصاصی برای زنان باعث تغییر ماهیت فضاهای عمومی خواهد شد، لذا با توجه به مهم‌ترین عناصر نظام ارزشی اکثریت افراد جامعه، این فضاها باید تعریف شوند. این تصمیم به خصوص در راستای تقویت بنیان‌های خانواده باید صورت گیرد تا محیط‌ها و فضاهای عمومی به جای زنانه یا مردانه شدن صرف، تبدیل به محیط‌های خانوادگی شوند.
- پیشنهاد می‌شود در حوزه فضاهای شهری تعریف مشخصی از فضای عمومی و فضای خصوصی ارائه شود تا بتوان به راحتی بر اساس معیارهای تعریف شده، این دو را از هم تفکیک کرد و مرزهای این دو حوزه کاملاً مشخص گردد.
- برای اینکه بتوان رضایت تمامی اقشار جامعه را در این خصوص جلب کرد، بهتر است اولویت برنامه‌ریزی‌ها، افزایش امنیت فضاهای شهری برای حضور عموم مردم از جمله زنان که قشر آسیب پذیرند، باشد. همان‌طور که عده‌ای دلیل نارضایتی خود را این گونه عنوان کرده بودند که ایجاد پارک‌های بانوان پاک کردن صورت مسئله است و

مسئله امنیت زنان را به طور ریشه‌ای حل نمی‌کند، شاید بهتر باشد ابتدا ارتقاء امنیت فضاهای شهری را مد نظر قرار داد تا دغدغه اکثریت زنان که در فضای عمومی احساس ناامنی می‌کنند، حل شود و سپس به راهکارهای مکملی مثل پارک‌های اختصاصی و... پرداخت. از جمله راهکارهایی که برای افزایش امنیت فضاهای شهری از جمله پارک‌ها جهت حضور زنان ارائه شده است می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- شناسایی مکان‌های آسیب‌پذیر و افزایش میزان تردد در آن‌ها
- افزایش دید پارک‌ها از مکان‌های مجاور
- احداث پارک‌ها در مناطقی که امکان دید از ساختمان‌های مجاور دارند یا در مراکزی که تردد در آن‌ها بیشتر است مثل مراکز تجاری و بازار
- افزایش روشنایی پارک‌ها در شب، به خصوص در پارک‌های ناامن‌تر
- تبلیغات مثبت برای ارتقای شهرت فضاهای عمومی در اذهان عمومی از طریق رسانه‌های عمومی

- افزایش سیاست نظارت اجتماعی بر فضاهای عمومی (مثل افزایش مأمورین انتظامات در پارک‌های ناامن و جرم‌خیز)

• به طور کلی وجود یک پارک بانوان در هر سه بخش بالا، پایین و متوسط شهر تهران مطلوب است تا پاسخگوی نیاز افرادی که علاقه‌مند به استفاده از پارک‌های بانوان هستند باشد. اما افزایش آن‌ها در مناطقی که نیاز به آن ضروری نیست می‌تواند منجر به مردانه شدن پارک‌های عمومی مجاور و کاهش احساس امنیت زنان برای حضور در آن‌ها شود.

• با توجه به تقسیم‌بندی مناطق، در مناطق پایین شهر تهران با توجه به احساس امنیت پایین زنان در پارک‌ها نیاز به ایجاد پارک بانوان بیشتر دیده می‌شود. هم‌چنین از آنجایی که در مناطق پایین، امکان تردد بانوان در فواصل طولانی به علل مختلف احساس ناامنی، هزینه رفت و آمد و ... کمتر است، بهتر است در این مناطق تعداد این پارک‌ها بیشتر شده و یا مکان‌هایی در پارک‌های عمومی به بانوان اختصاص یابد، اما این امر نباید منجر به کاهش امنیت پارک‌های عمومی شود. به این ترتیب که هم‌زمان با ایجاد پارک‌های بانوان باید پارک‌های عمومی را برای حضور زنان مناسب‌سازی کرد تا احساس امنیت زنان در

این پارک‌ها افزایش یابد و زنان حق انتخاب استفاده از پارک‌ها را متناسب با نیاز خود داشته باشند.

• به منظور جلوگیری از پیامدهای درازمدت و منفی پارک‌های بانوان، پیشنهاد می‌شود برای برطرف کردن نیاز خانم‌ها به استفاده آزادانه از نور آفتاب و هوای آزاد سالن‌های ورزشی روباز، استخرهای روباز، شهربازی‌های اختصاصی و ... در مناطق مختلف شهر راه‌اندازی شود. هم‌چنین بهتر است در پارک‌های عمومی فضاهایی اختصاصی برای استفاده راحت خانم‌ها از دستگاه‌های ورزشی در نظر گرفته شود.

• علاوه بر موارد فوق، آنچه بر اساس یافته‌های خود به آن دست یافتیم این است که لزوم فرهنگ‌سازی در زمینه حضور زنان در فضاهای عمومی بسیار ضرورت دارد. رسانه‌های همگانی و وسایل ارتباط جمعی می‌توانند وسیله‌ای باشند که به جای رواج فرهنگ خانه‌نشینی زنان، بر حضور مؤثر آن‌ها در فضاهای بیرون از خانه به خصوص برای ورزش و فعالیت‌های هوازی در راستای تداوم سلامتی و ایجاد روحیه نشاط در بانوان تأکید نمایند و فرهنگ پذیرش زنان در حوزه‌های مختلف را نهادی سازند تا از این طریق شاهد حضور روز افزون زنان در فضاهای عمومی و اثربخشی مثبت آن‌ها در زمینه‌های مختلف جامعه باشیم.

فهرست منابع:

- اباذری، یوسف، سهیلا صادقی فسایی و نفیسه حمیدی (1387)، «احساس نا امنی در تجربه زنانه از زندگی روزمره»، فصلنامه پژوهش زنان، دوره 6، شماره 1، صفحات 75 تا 103.
- ازکمپ، استوارت (1377)، روانشناسی اجتماعی کاربردی، ترجمه فرهاد ماهر، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- اعزاز، شهلا (1376)، جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.
- اکبری قمصری، امیر (1388)، بررسی معیارهای صحت و خوبی سنجش. جزوه درس روش تحقیق. گروه علوم اجتماعی، دانشگاه شهید بهشتی. به آدرس اینترنتی زیر:
- [http://lah.sbu.ac.ir/Desktopmodules/Sbu_ProfessorsPage/Upload/370/Papers/Validity and Reliability.pdf](http://lah.sbu.ac.ir/Desktopmodules/Sbu_ProfessorsPage/Upload/370/Papers/Validity%20and%20Reliability.pdf)
- آبوت، پاملا و کلر والاس (1380)، جامعه‌شناسی زنان، ترجمه منیژه نجم عراقی، تهران: نشر نی.
- بمانیان، محمد رضا، مجتبی رفیعیان و الهام ضابطیان (1388)، «سنجش عوامل مؤثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط‌های شهری (مورد: محدوده اطراف پارک شهر - تهران)»، فصلنامه پژوهش زنان، دوره 7، شماره 3، صفحات 49 تا 67.
- جلائی پور، حمیدرضا و جمال محمدی (1387)، نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی، تهران: نشر نی.
- چلبی، مسعود (1385)، تحلیل اجتماعی در فضای کنش. تهران: نشر نی.
- چلبی، مسعود (1386)، جامعه‌شناسی نظم، تهران: نشر نی.
- رابرتسون، یان (1374)، درامدی بر جامعه (با تاکید بر نظریه‌های کارکرد گرایی، ستیز، کنش متقابل نمادی)، ترجمه حسین بهروان، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ دوم.
- رابینز، استیفن پی (1991)، مدیریت رفتار سازمانی، جلد اول، ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- رضازاده، راضیه و مریم محمدی (1390)، «بررسی عوامل محدود کننده حضور زنان در فضاهای شهری»، نشریه هنرهای زیبا، دوره 1، شماره 38.
- رفیع پور، فرامرز (1372)، سنجش گرایش روستائیان به جهاد سازندگی، تهران: موسسه تحقیقات استراتژیک روستائیان.
- رفیع پور، فرامرز (1378)، آناتومی جامعه، مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی کاربردی. تهران: شرکت سهامی انتشار.

- رفعیان، مجتبی و علی عسگری (1381)، سالمندان و ضرورت آمایش فضاهای شهری، همایش بین‌المللی سالمندان، دانشکده بهزیستی و توان بخشی.
- روشه، گئی (1376)، کنش اجتماعی، ترجمه هما زنجانی زاده، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی.
- علیخواه، فردین و مریم نجیبی ربیعی (1385)، «زنان و ترس از جرم در فضاهای شهری»، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره 22.
- فرزانه، فرانک (1385)، «راهنمای طراحی شهری معطوف به جنسیت»، پایان نامه کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی.
- کاستلز، مانوئل (1384)، عصر اطلاعات/قدرت و هویت، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: انتشارات طرح نو.
- کوئن، بروس (1376)، مبانی جامعه‌شناسی، ترجمه و اقتباس غلام عباس توسلی و رضا فاضل، تهران: انتشارات سمت، چاپ نهم.
- مازلو، آبراهام، اچ (1375)، انگیزش و شخصیت، ترجمه احمد رضوانی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ چهارم.
- محسنی، منوچهر و پرویز صالحی (1382)، رضایت اجتماعی در ایران، تهران: انتشارات آرون.
- مدنی پور، علی (1379)، طراحی فضای شهری، ترجمه فرهاد مرتضایی، تهران: شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری.
- مدیری، آتوسا (1385)، «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر»، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره 22.
- مورهد، جی / گریفین ار (1989)، رفتار سازمانی، ترجمه سید مهدی الوانی و غلامرضا معمارزاده. تهران: انتشارات مروارید.
- میلر، دلبرت (1380)، راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- نیک گهر، عبدالحسین (1369)، مبانی جامعه‌شناسی، تهران: انتشارات رایزن.

Braungart, M, Richard G, Braungarf & Hoyer, W. J. (1980) Age, Sex and social factors in fear of crimes. Sociological Focus.

Diekmann, Andreas (2006) Empirische Sozialforschung Grundlagen, Methoden, Anwendungen. Wiesbaden: VS-Verlag.

Duncan, O. D. (1961) A Socioeconomic Index for all Occupations. In J. Reiss, Jr. (Ed.), *Occupations and Social Status* (pp. 109–138) New York: Free Press of Glencoe.

INCARTA Encyclopedia.

Ferraro, K. (1996) *Woman Fear of Victimization: Shadow of Sexual Assault?*, *Social Forces*.

Fischer, Claude. (1982) *To Dwell among Friends*, Chicago, University of Chicago.

Greenberg, Stephanie; Rone, W. & Williams, L. (1982) *Safety in Urban neighborhoods*, *Population and Environments*.

Jacobs, J. (1965) *The Dead and Life of Great American Cities*, New York, Random House.

Jahn, Detlef (2006) *Einführung in die vergleichende Politikwissenschaft*. VS Verlag für Sozialwissenschaften | Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH, Wiesbaden.

Lieberman, Evan S. (2005) *Nested Analysis as a Mixed-Method Strategy for Comparative Research*. In: *American Political Science Review*. Vol. 99, No. 3 August 2005. P. 435-542.

Merry, Sally. (1981) *Urban Danger. Life in a Neighborhood of Strangers*, Philadelphia, Ternp) & University.

Newman, O. (1973) *Defensible Space: People and Design in the Violent City*, London, Architectural Press.

Pantasiz, Christina. (2000) *Fear of Crime, Poverty and Vulnerability*, *British Journal of Criminology*.

Parsons, Talcott and Bales, Robert F. (1956) *Family, Socialization, and Interaction Process*. Routledge & Kegan Paul. London.

Ragin, Charles C. (1987) *The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies*. University of California Press, Berkeley.

Rehberg, Karl Siegbert (2001) *Kultur*. In H. Joas (Hrsg.): *Lehrbuch der Soziologie*. Campus, Frankfurt. S. 63-92.

Schnell, Rainer und Hill, Paul und Esser, Elke (2005) Methoden der empirischen Sozialforschung. 7. Überarbeitete Auflage. Oldenburg Verlag, München.

Stanko, Elizabeth. (1992) The Case of Fearful Woman: Gender, Personal Safety and fear of Crime, Woman and Criminal Justice.

Turner, Jonathan H. (1994) Sociology: Concepts and Uses, McGraw-Hill, New York.

Warr, Mark. (1984) Why Are Women and Elderly more Affaid?, Social Science Quarterly.